

Advokatrådets reviderede hvidvaskvejledning

September 2022

**ADVOKAT
SAMFUNDET**

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning	4
2. Definitioner	5
2.1. Hvornår er advokater omfattet af hvidvaskloven?	5
2.2. Krav om klientforhold	5
2.3. Transaktion	6
2.4. Kontantforbud	6
2.5. Sagstyper, hvor advokater er omfattet af hvidvaskloven	7
2.5.1. Køb og salg af fast ejendom eller virksomheder	7
2.5.2. Forvaltning af klienters penge, værdipapir eller andre aktiver	10
2.5.3. Åbning eller forvaltning af bankkonti eller værdipapirdepoter	10
2.5.4. Tilvejebringelse af nødvendig kapital til oprettelse, drift eller ledelse af virksomheder	11
2.5.5. Oprettelse, drift eller ledelse af virksomheder, fonde m.v.	11
2.5.6. Når advokaten på klientens vegne og for dennes regning foretager en finansiell transaktion eller en transaktion vedrørende fast ejendom	13
3. Generelle krav til advokatfirmaer i henhold til hvidvaskloven	14
3.1. Risikovurdering	14
3.2. Politikker	15
3.3. Forretningsgange	15
3.4. Whistleblowerordning	16
3.5. Intern kontrol	17
3.6. Screening af medarbejdere	18
3.6.1. Screening forud for ansættelsen	18
3.6.2. Screening i løbet af ansættelsen	18
3.7. Udpegning af ansvarligt direktionsmedlem	19
3.8. Undervisning af ansatte	19
3.9. Finansielle sanktioner	20
3.9.1. Generelt om finansielle sanktioner	20
3.9.2. Advokatfirmaets pligt	20
4. Hvidvasklovens krav i forhold til konkrete sager	21
4.1. Risikovurdering af den enkelte sag	21
4.2. Hvad udløser krav om kundekendingsprocedurer?	21
4.2.1. Etablering af forretningsforbindelse	22
4.2.2. Relevante omstændigheder ændrer sig	22
4.2.3. På passende tidspunkter	23

4.2.4.	Ved mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering	23
4.2.5.	Ved tvivl om tidligere indhentede oplysninger er korrekte	24
4.2.6.	Hvis det ikke er muligt at gennemføre kundekendingsprocedure	24
4.3.	Hvordan gennemføres kundekendingsprocedurer?	25
4.3.1.	Identitetsoplysninger på fysiske personer	25
4.3.2.	Identitetsoplysninger på juridiske personer	25
4.3.3.	Kontrol af ID-oplysninger	25
4.3.4.	Identifikation af reelle ejere	26
4.4.	Særligt om gennemførelse af kundekendingsprocedurer.....	26
4.4.1.	Børsnoterede virksomheder	27
4.4.2.	Kapitalselskaber i øvrigt.....	27
4.4.3.	Personligt ejede virksomheder	27
4.4.4.	Fonde	27
4.4.5.	Foreninger	28
4.4.6.	Investeringsforeninger	28
4.4.7.	Filialer	28
4.4.8.	Staten, regioner, kommuner og offentlige myndigheder	28
4.4.9.	Dødsboer.....	29
4.4.10.	Konkurs	29
4.4.11.	Rekonstruktion og forebyggende rekonstruktion.....	29
4.4.12.	Likvidationer	29
4.4.13.	Gældssanering	30
4.5.	Forretningsforbindelsens formål og tilsigtede beskaffenhed	30
4.5.1.	Løbende overvågning af etableret forretningsforbindelse	30
4.5.2.	Fuldsmåttede	30
4.6.	Forpligtelser i forbindelse med politisk eksponerede personer	31
4.7.	Skærpede kundekendingsprocedurer	32
4.8.	Anvendelse af id-oplysninger indhentet af andre	32
4.9.	Outsourcing af opgaver	33
4.10.	Usædvanlige transaktioner	34
4.11.	Underretningspligt	34
4.12.	Underretninger skal hemmeligholdes	36
4.13.	Advokaters undtagelse fra underretningspligten.....	36
4.14.	Nærmere om betingelsen "fastslår klientens retsstilling".....	37
4.15.	Opbevaring af oplysninger	38
5.	Andre krav i henhold til hvidvaskloven	40
5.1.	Særlige krav til koncerner	40
5.2.	Udveksling af oplysninger i koncern	40
5.3.	Information til klienten om regler for behandling af personoplysninger	41
5.4.	Behandling af personoplysninger indhentet i henhold til loven	41
5.5.	Hvad sker der, hvis indhentede oplysninger viser sig at være utilstrækkelige?	41
5.6.	Uoverensstemmelser mellem de indhentede oplysninger og Erhvervsstyrelsens register	42

1. Indledning

Forebyggelse af hvidvask og terrorfinansiering er vigtige samfundsopgaver, som advokater deltager i sammen med relevante myndigheder og virksomheder for at reducere ulovlige pengestrømme og kriminalitet.

Advokater har en særlig rolle i det moderne retssamfund, idet advokaten altid skal yde en uafhængig juridisk rådgivning til borgere og virksomheder og herunder medvirke til at sikre et samfund baseret på retssikkerhed for alle. Der vil derfor være sagstyper, hvor advokater ikke er omfattet af hvidvasklovens forpligtelser, da det markant vil forringe retssikkerheden for borgere og virksomheder, hvis muligheden for at opnå fortrolig og uafhængig juridisk rådgivning indskrænkes. Advokater må dog aldrig medvirke til hvidvask eller anden kriminalitet. Advokater skal derfor enten udtræde af et klientforhold eller underrette myndighederne, hvis sagen er omfattet af hvidvaskloven, og betingelserne for underretning i øvrigt er opfyldt.

Advokatrådets vejledning til lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven) henvender sig til advokater og advokatvirksomheder, og den fokuserer således på de advokatspecifikke dele af hvidvaskloven. Der er en række generelle områder af hvidvaskloven, hvor Advokatrådet i vejledningen henviser til Finanstilsynets vejledning. Dette betyder, at Advokatrådets vejledning supplerer Finanstilsynets vejledning og forståelse af loven på de pågældende områder. Hvor der er tvivl om forståelsen af hvidvaskloven, er det Advokatrådets, Advokatnævnets og domstolenes fortolkning, der vil være gældende for advokater. Hvorvidt der er handlet i strid med advokatpligterne, vurderes af Advokatnævnet og domstolene.

2. Definitioner

2.1. Hvornår er advokater omfattet af hvidvaskloven?

Advokater er kun omfattet af hvidvaskloven, når de udøver advokatvirksomhed. Selvom hvidvaskloven kun henviser til "advokater" og ikke "advokatfirmaer", må det bl.a. ud fra direktivteksten antages, at alle advokatfirmaer, uanset hvilken virksomhedsform de drives i, også er omfattet.

En person, der har advokatbeskikkelse, men udøver virksomhed uden at benytte sin advokattitel og uden i øvrigt at fremstå som advokat, er ikke omfattet af hvidvaskloven, jf. § 1, stk. 1, nr. 13. Denne person kan på anden måde være omfattet af § 1 afhængig af, hvilken virksomhed personen er ansat i. Omvendt er advokater under udøvelse af advokatvirksomhed ikke omfattet af andre bestemmelser i § 1 end stk. 1, nr. 13.

Hvidvaskloven skelner ikke mellem partnere og ansatte advokater, men loven finder alene anvendelse på advokater i advokatfirmaer. Advokater, der ikke udøver advokatvirksomhed, men derimod er ansat i andre typer virksomheder, organisationer m.v., kaldes virksomhedsadvokater. Disse virksomhedsadvokater vil i teorien være omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, men da de ikke har traditionelle klientforhold, men derimod er ansat i en virksomhed, der ikke er et advokatfirma, og da de ikke har et klientforhold til deres arbejdsgiver i hvidvasklovens forstand, er de i praksis ikke omfattet af § 1, stk. 1, nr. 13.

2.2. Krav om klientforhold

Loven finder kun anvendelse på advokater, når der er en klient i sagen. Det fremgår dog af hvidvasklovens § 26, stk. 1, at underretningspligten ligeledes finder anvendelse ved henvendelse fra en mulig klient. Advokater er således omfattet af underretningspligten, hvis en mulig klient henvender sig til advokaten, uanset at advokaten ikke påtager sig sagen, og der således ikke etableres et klientforhold, se dog pkt. 4.1.6., sidste afsnit.

Klientforhold vil som altovervejende hovedregel blive etableret ved en udtrykkelig aftale om advokatens udførelse af det pågældende opdrag, men et klientforhold kan også etableres ved, at advokaten udfører opdraget som led i en offentlig beskikkelsesordning, hvor der således ikke eksplicit foreligger en aftale med klienten, fra sagen påtages.

Hvorvidt og hvornår et klientforhold er etableret, og hvornår advokaten har påtaget sig sagen, afhænger af en konkret vurdering. Det afgørende er, om advokaten og den mulige klient har indgået aftale om, at advokaten påtager sig et givent opdrag.

Hvidvaskloven anvender terminologien "etablering af kundeforhold", hvilket i sager omfattet af hvidvaskloven sker, i det øjeblik advokaten påtager sig en sag, der er omfattet af hvidvaskloven. Endvidere anvender hvidvaskloven terminologien "kundeforholdets ophør", hvilket er det øjeblik, hvor advokatens repræsentation i den sag, der har været omfattet af hvidvaskloven, ophører. Det vil typisk være tilfældet, hvor klientforholdet afsluttes, eller der udsendes slutfaktura. Ikke alle sagstyper er for advokater omfattet af hvidvaskloven, og advokaten kan således bistå en klient både med sager, der er – og sager, der ikke er – omfattet af hvidvaskloven.

2.3. Transaktion

Ud over kravet om et "klientforhold" skal der være en "transaktion", der er omfattet af § 1, stk. 1, nr. 13, involveret, for at advokater er omfattet af loven.

En sag er omfattet af hvidvaskloven, uanset om advokaten forestår selve transaktionen eller alene rådgiver klienten om udførelsen af en transaktion, som klienten eller tredjemand herefter eventuelt gennemfører.

En "transaktion" er i lovens § 2 defineret som "*en eller flere handlinger, hvorved et eller flere aktiver overføres eller overdrages*".

Det er ikke afgørende, om overførslen/overdragelsen sker til en anden juridisk enhed eller mellem klientens egne depoter/konti. Således er også overførsel af aktiver (f.eks. værdipapirer) mellem flere depoter tilhørende samme ejer omfattet af begrebet. Det samme gælder koncerninterne transaktioner, uanset at de involverede selskaber har samme ejer. Kontanter, der skifter hænder, er også omfattet af transaktionsbegrebet, såfremt sagen er omfattet af hvidvaskloven.

Det er ikke afgørende, om det er advokaten eller f.eks. en bank eller en ejendomsmægler, der gennemfører transaktionen, om advokaten modtager midler på klientkontoen i forbindelse med transaktionen, eller om der i øvrigt er penge inde over advokatens bord.

Hvis sagen ikke omfatter en transaktion, er advokaten ikke omfattet af hvidvaskloven.

Henvendelser, hvor en advokat anmodes om at udarbejde en beskrivelse af dansk ret, uden at dette sker i tilknytning til en konkret sag omfattet af hvidvaskloven, vil ikke være omfattet. Det kunne f.eks. være henvendelser fra udenlandske advokater, som skal bruge rådgivningen for at danne sig et overblik over retstilstanden i Danmark. Hvis anmodningen til advokaten vedrører en konkret sag om f.eks. et specifikt eller muligt køb eller salg af fast ejendom, vil det være omfattet af hvidvaskloven. Advokaten vil også være omfattet af hvidvaskloven, hvis denne er underleverandør til f.eks. et udenlandsk advokatfirma, som rådgiver sin klient om køb eller salg af fast ejendom.

Advokater er ligeledes omfattet af hvidvaskloven ved generelle forespørgsler, som er af en sådan karakter, at advokaten yder såkaldt "modelrådgivning". "Modelrådgivning" er rådgivning, hvor advokaten på grundlag af en række valgmuligheder beskriver retstilstanden og konsekvenserne af forskellige beskrevne handlinger. Det afgørende er, om rådgivningen er udtryk for, at bestemt angivne handlinger subsumeres under retsregler eller -principper.

2.4. Kontantforbud

Advokater, der beskæftiger sig med sager, der falder uden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, er omfattet af kontantforbuddet i hvidvasklovens § 5. Det betyder, at advokater ikke må modtage kontantbetalinger på 20.000 kr. eller derover, hvad enten betalingen sker på én gang eller som flere betalinger, hvor betalingerne ser ud til at være forbundet.

Ved kontantbetalinger forstås betaling med fysiske penge.

2.5. Sagstyper, hvor advokater er omfattet af hvidvaskloven

Ud over at der i forbindelse med den pågældende sag både skal være etableret et klientforhold, og der skal indgå en transaktion, er advokaten kun omfattet af hvidvasklovens bestemmelser i følgende tilfælde:

§ 1, stk. 1, nr. 13, litra a) Når advokaten yder bistand ved rådgivning om eller udførelse af transaktioner for sine klienter i forbindelse med:

- i) Køb og salg af fast ejendom eller virksomheder
- ii) Forvaltning af klienters penge, værdipapirer eller andre aktiver
- iii) Åbning eller forvaltning af bankkonti eller værdipapirdepoter
- iv) Tilvejebringelse af nødvendig kapital til oprettelse, drift eller ledelse af virksomheder
- v) Oprettelse, drift eller ledelse af virksomheder, fonde m.v.

2.5.1. Køb og salg af fast ejendom eller virksomheder

Hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, i

Køb og salg

Begrebet ”køb og salg” omfatter den situation, hvor et aktiv erhverves eller afhændes. Det er uden betydning i hvidvasklovens forstand, om handlen foretages på markedsvilkår, og om der betales med penge eller i naturalier.

Køb og salg af fast ejendom

Begrebet ”fast ejendom” er ikke entydigt defineret i lovgivningen. I hvidvaskloven må ”fast ejendom” forstås i overensstemmelse med begrebsfastlæggelsen i tinglysningsloven, udstykningsloven og tinglysningsafgiftsloven.

Eksempler på tilfælde, der falder inden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, i:

- Rådgivning i forbindelse med køb eller salg af parcelhus, ejerlejlighed, sommerhus mm.
- Rådgivning i forbindelse med grundkøb.
- Berigtigelse (tinglysning) af køb og salg af fast ejendom.
- Bygninger på lejet grund, f.eks. kolonihaver, sommerhuse og andre bygninger, må anses som fast ejendom. Det er her afgørende, om enten bebyggelsen eller grunden handles. Hvis en af delene købes eller sælges, er transaktionen omfattet af bestemmelsen. Hvis ingen af delene handles, er transaktionen ikke omfattet.
- Rådgivning/oprettelse/aflysning af pantebreve.
- Rådgivning i forbindelse med ekspropriation.

- Såkaldte ”mageskifter”, hvor to parter bytter fast ejendom, vil falde inden for bestemmelsen, da der ikke er et krav om, at der skal ske udveksling af kontantbeløb. I denne situation er betalingen erlagt i naturalier.
- Arealoverførelser, hvor en part f.eks. i forbindelse med udstykning køber en del af nabo-grunden og lægger den til sin egen grund.
- Rådgivning om skattemæssige spørgsmål i relation til transaktioner eller rådgivning vedrørende køb og salg af fast ejendom.

Eksempler på tilfælde, der falder uden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, i:

- Rådgivning i forbindelse med køb og salg af andelsboliger vedrører overdragelse af en brugsret og ikke overdragelse af fast ejendom.
- Udlæg af en fast ejendom til en ægtefælle i forbindelse med en skilsmisse eller til en arving eller legatar i et dødsbo. Hvis ægtefællen eller arvingen/legataren derimod skal betale delvist, fordi ejendommens værdi overstiger bos- eller arvelodden/legatet, er sagen omfattet af hvidvaskloven. Pligten til at gennemføre kundekendingsprocedure opstår først på det tidspunkt, hvor vilkårene for udtagelsen er afklaret, og afhænger af hvad vilkårene går ud på.
- Rådgivning i forbindelse med udlejning og leasing af ejendomme. Herunder rådgivning om lejeretlige problemstillinger.
- Ejendomsadministration.
- Rådgivning i forbindelse med fejl og mangler ved fast ejendom.
- Rådgivning i forbindelse med entreprisekontrakter.
- Korte og generelle oplysninger, hvor der ikke etableres et klientforhold. Dette kan f.eks. være forespørgsler fra udlændinge om, hvilken myndighed der skal godkende udlændinges køb af fast ejendom i Danmark.
- Undervisning i køb og salg af fast ejendom.

Køb og salg

Begrebet ”køb og salg” af virksomhed dækker over enhver erhvervelse eller overdragelse af en juridisk enhed. Begrebet er sammenfaldende med begrebet overdragelse, som anvendes i lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse.

Køb og salg af virksomhed omfatter enhver overdragelse af væsentlige såvel som accessoriske aktiviteter, der både kan være materielle og immaterielle.

Køb og salg af virksomhed

En ”virksomhed” er en enhed, der består i et kommercielt øjemed. Den juridiske form, hvori virksomheden drives, er uden betydning. Udgangspunktet vil være, at enheden har et CVR-nummer eller lignende identifikationsnummer, eller på anden vis er registeret hos Erhvervsstyrelsen eller hos andre

relevante myndigheder, f.eks. skattemyndighederne. Det har ingen betydning, om virksomheden aktuelt er uden aktivitet.

Eksempler på tilfælde, der falder inden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, i:

- Rådgivning i forbindelse med finansiering af virksomhedskøb, herunder forhandling og udarbejdelse af låneaftaler.
- Vandrette fusioner, hvor to selskaber sammensmeltes, enten ved at det ene selskab indskyder samtlige aktiver og passiver i det andet selskab, eller ved at begge selskaber indskyder samtlige af deres aktiver og passiver i et nystiftet tredje selskab. Dette gælder også for koncerninterne fusioner.
- Lodrette fusioner, hvor et moderselskab overtager et datterselskab eller omvendt.
- Lodrette spaltninger af et selskab, hvor f.eks. dele af aktiekapitalen i det indskydende selskab overdrages til et moderselskab.
- Spaltning af en virksomhed, hvor en virksomhed overfører en del af eller samtlige af sine aktiver og passiver til et eller flere eksisterende eller nystiftede selskaber.
- Rådgivning om eller udarbejdelse af ansættelseskontrakter med hel eller delvis aflønning i anpart, aktier, køboptioner eller warrants. Det er uden betydning for, om forholdet er omfattet af hvidvaskloven, om aktierne eksisterer på det tidspunkt, hvor advokaten yder sin rådgivning, eller om aktierne først bliver udstedt, når medarbejderen udnytter rettigheden.
- Udarbejdelse af due diligence-rapporter.
- Rådgivning i forbindelse med generationsskifte.
- Fusionsanmeldelser.
- Rådgivning om ansøgning om tilladelse til at foretage en foreign direct investment.

Eksempler på tilfælde, der falder uden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, i:

- Vedtægtsændringer, som ikke angår selskabets kapital- eller kontrolstruktur.
- Undervisning i køb og salg af virksomhed.

2.5.2. Forvaltning af klienters penge, værdipapir eller andre aktiver

Hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, ii

Forvaltning omfatter forvaltning af penge, hvor advokaten har relativt vide og selvstændige rammer for at vurdere, hvordan midlerne skal behandles. Udførelse af præcise instrukser om køb eller salg af et bestemt løssøre eller værdipapir er ikke omfattet af bestemmelsen. Ved forvaltning af klienters penge må derfor forstås egentlig formuepleje, hvor der er indgået aftale om advokatens diskretionære indsats i forhold til klientens penge. Forvaltning af en portefølje af f.eks. ejendomme vil være omfattet, hvis det er advokaten, der bestemmer, hvem ejendommene eller lejemålene deri skal udlejes til.

Eksempler på tilfælde, der falder inden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, ii:

- Forvaltning af aktiver, penge og værdipapirer på vegne af klienter som led i værgemål. Det er herved forudsat, at det er den umyndige og ikke den beskikkende myndighed, der er klienten.

Eksempler på tilfælde, der falder uden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, ii:

- Køb eller salg af konkrete værdipapirer eller løssøre på grundlag af instruks herom. Det kan dog være omfattet af litra b.

2.5.3. Åbning eller forvaltning af bankkonti eller værdipapirdepoter

Hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, iii

Åbning eller forvaltning af bankkonti eller værdipapirdepoter betyder, at advokaten er bemyndiget til at foretage dispositioner på klientens vegne vedrørende åbning eller forvaltning af bankkonti eller værdipapirdepoter.

Eksempler på tilfælde, der falder inden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, iii:

- Åbning af en bankkonto for en fysisk eller juridisk klient.
- Forvaltning af bankkonti og værdipapirdepoter, hvor advokaten bemyndiges til at disponere helt eller delvist over de midler eller værdipapirer, som står på konti eller er placeret i depoter. Der er således tale om transaktioner mellem konti samt køb og salg af værdipapirer.

Eksempler på tilfælde, der falder uden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, iii:

- Sædvanlige dispositioner på klientkontoen bortset fra dispositioner, der er omfattet af § 1, stk. 1, nr. 13.

2.5.4. Tilvejebringelse af nødvendig kapital til oprettelse, drift eller ledelse af virksomheder

Hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, iv

Advokatens bistand til ”tilvejebringelse af nødvendig kapital til oprettelse, drift eller ledelse af en virksomhed” behøver ikke at angå selve tilvejebringelsen. Bistanden kan f.eks. bestå i rådgivning om juridiske forhold vedrørende tilvejebringelsen af den nødvendige kapital, f.eks. ved kapitalforhøjelse og kontakt med kapitalindskyderne samt kontrol af indbetalinger og opbevaring af indbetalinger på klientkontoen. Advokaten vil også være omfattet af bestemmelsen, hvis der alene foretages en registrering af, om indskyderne betaler det aftalte beløb. Drifts- og ledelsesbegrebet afgrænses i afsnit 2.4.5.

Eksempler på tilfælde, der falder inden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, iv:

- Rådgivning om og udførelse af kapitalforhøjelser og warrantudstedelser.
- Rådgivning i forbindelse med kapitalafgang, udstedelse af kapitalejerlån og hensættelser.
- Crowdfunding.

Eksempler på tilfælde, der falder uden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, iv:

- Generel rådgivning om finansieringsmuligheder, så længe rådgivningen ikke bærer præg af modelrådgivning.

2.5.5. Oprettelse, drift eller ledelse af virksomheder, fonde m.v.

Hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, v

”Oprettelse af virksomheder, fonde m.v.” betyder, at advokaten bistår en klient med at stifte en virksomhed, fond eller tilsvarende, f.eks. en forening.

Eksempler på tilfælde, der falder inden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, v:

- Selskabsstiftelse.
- Attestation af at selskabskapitalen er til stede.
- Virksomhedsomdannelser.

Ved ”drift af virksomheder, fonde m.v.” forstås valg og eksekvering af en forretningsmæssigt begrundet strategi med det formål at maksimere fortjeneste til virksomhedens ejere.

Den lovbestemte afvikling af en virksomhed, som finder sted i forbindelse med solvente likvidationer og bobehandling, er således ikke omfattet af begrebet. Sådanne behandlinger er kun omfattet af § 1,

stk. 1, nr. 13, i det omfang advokaten som led i behandlingen rådgiver om eller på boets vegne udfører transaktioner, der er omfattet af andre dele af bestemmelsen. Pligten til at gennemføre kundekendskabsprocedurer opstår først på det tidspunkt, hvor advokaten bliver eller burde være blevet klar over, at der skal gennemføres en aktivitet i boet, som er omfattet af § 1, stk. 1, nr. 13, f.eks. ved salg af virksomhed.

Drift af virksomheder skal endvidere ses i overensstemmelse med virksomhedsoverdragelsesloven. Det betyder, at en virksomhed anses som værende i drift, selvom den har været stillestående i en periode.

Ved "ledelse af virksomheder, fonde m.v." forstås valg af strategiske og operationelle beslutninger som led i udførelsen af en forretningsmæssigt begrundet strategi med det formål at maksimere fortjeneste til virksomhedens ejere. Rådgivningen kan bestå i rådgivning om, hvilke strategiske beslutninger ledelsen skal træffe i forhold til finansielle transaktioner.

Det er vanskeligt at opremse en positivliste for, hvornår advokaters aktiviteter er omfattet af drift og ledelse af virksomheder, og det kommer naturligvis også an på den konkrete situation. Det afgørende er, at der skal være en transaktion involveret i den rådgivning om drift og ledelse, som advokaten yder. En advokat kan f.eks. godt rådgive en virksomhed om flytning af dens domicil og være involveret i strategiske og operationelle beslutninger, uden at være omfattet af hvidvaskloven, såfremt advokaten bistår klienten med leje af den bygning, som virksomheden skal lokaliseres til.

Eksempler på tilfælde, der falder inden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, v:

- Rådgivning af strategisk og operationel karakter, hvorved en konkret transaktion er en del af rådgivningen.

Eksempler på tilfælde, der falder uden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra a, v:

- Advokater, som er medlem af såkaldte "advisory boards" eller lignende, vil ikke være omfattet af bestemmelsen, da en advokat ikke i denne egenskab har et klientforhold til selskabet/fonden.
- Lovbestemt ledelse og afvikling af virksomhed, f.eks. likvidator eller kurator.
- Kontraktretlig rådgivning om f.eks. almindelige forretningsbetingelser.
- Ansættelsesretlig rådgivning.
- Rådgivning vedrørende immaterialrettighedsbeskyttelse.
- Indgåelse af lejekontrakter.
- Rådgivning om entreprise.

2.5.6. Når advokaten på klientens vegne og for dennes regning foretager en finansiel transaktion eller en transaktion vedrørende fast ejendom

Hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra b

Begrebet finansiel transaktion er i loven defineret som en transaktion, der vedrører likvider eller andre finansielle aktiver. Finansielle aktiver er f.eks. obligationer, aktier, anparter, pantebreve og tilgodehavender. Det centrale er, at advokaten netop på vegne af klienten og for dennes regning foretager en finansiel transaktion eller en transaktion vedrørende fast ejendom. Bestemmelsen er således konkret afgrænset til handlinger i forbindelse med en finansiel transaktion eller transaktioner vedrørende fast ejendom.

Der henvises i øvrigt til hvidvasklovens § 2, nr. 2 og 10, i forhold til afgrænsning af transaktionsbegrebet.

Eksempler på tilfælde, der falder inden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, litra b:

- Advokaten erhverver for klientens regning og i dennes navn fast ejendom. Modsat bestemmelsen i litra a, i, der regulerer den situation, hvor advokaten med almindelig advokatfuldmagt rådgiver om og eventuelt berigtiger en ejendomshandel for en klient.
- Advokaten køber for klientens regning og i dennes navn aktier, anparter, løsøre eller andet.
- Sager om ejendomme, der videresælges inden for et år efter tvangsauktion, hvor der efter pantebrevets "Almindelige betingelser (A)" pkt. 9, ikke vil være tale om ejerskifte, vil være omfattet af bestemmelsen i hvidvaskloven. Pantebrevets "Almindelige betingelser (A)" regulerer udelukkende pantebrevsvilkårene kreditor og debitor imellem, hvorfor der i hvidvasklovens forstand stadig foretages "køb og salg af fast ejendom". Dette betyder, at en advokat, der bistår en klient med at udarbejde et transportskøde eller et auktionsskøde, er forpligtet til at gennemføre kundekendskabsprocedure på sin klient.

Eksempler på tilfælde, der falder uden for hvidvasklovens § 13, stk. 1, nr. 13, litra b:

- Advokaten rådgiver i forbindelse med regulatoriske forespørgsler vedr. ansøgninger om tilladelser til f.eks. Finanstilsynet eller Erhvervsstyrelsen.

3. Generelle krav til advokatfirmaer i henhold til hvidvaskloven

Et advokatfirma, der beskæftiger sig med - eller har til hensigt - at påtage sig sager, der er omfattet af § 1, stk. 1, nr. 13, skal overholde en række forpligtelser i henhold til hvidvasklovens §§ 7 og 8. Dette gælder, uanset at advokaten udelukkende påtænker at påtage sig en enkelt sag, der er omfattet af bestemmelsen.

Bestemmelserne fastslår, at advokatfirmaet skal udarbejde en risikovurdering samt tilstrækkelige politikker, forretningsgange og kontroller til effektiv forebyggelse, begrænsning og styring af risici for hvidvask og finansiering af terrorisme.

Risikovurdering, politikker og forretningsgange skal foreligge skriftligt. Der stilles ikke særlige krav til mediet, og der kan således være tale om tekstdokumenter eller f.eks. en PowerPoint.

3.1. Risikovurdering

Hvidvasklovens § 7
Finanstilsynets vejledning del 2, s. 24

En risikovurdering i henhold til hvidvasklovens § 7 skal identificere og vurdere den iboende risiko for, at advokatfirmaet kan blive misbrugt til hvidvask eller terrorfinansiering.

Risikovurderingen skal foretages med udgangspunkt i det enkelte advokatfirmas forretningsmodel.

Det betyder, at advokaten ved udarbejdelse af risikovurderingen skal se på sin virksomheds forretningsmodel og vurdere, hvordan klienter, produkter, tjenesteydelser, transaktioner, leveringskanaler samt geografiske områder påvirker risikoen for, at advokatfirmaet kan blive misbrugt til hvidvask og terrorfinansiering.

Når advokater skal identificere deres risiko, skal de inddrage de risikovurderinger, som er udstedt af Europa-Kommissionen og nationale myndigheder,¹ og kan yderligere inddrage bl.a. information fra den internationale hvidvaskorganisation FATF.²

Risikovurderingen skal inddrage risikofaktorer for hver enkelt sagstype, som advokatfirmaet vil beskæftige sig med. Advokatfirmaet skal endvidere inden for hver enkelt sagstype, f.eks. fast ejendom, lave en separat beskrivelse af risikobilledet for undertypen af sager inden for området, hvis advokatfirmaet vurderer, at undertyperne, f.eks. køb og salg af ejendom til investorer og almindelige boligkøbere, frembyder forskellige risikobilleder.

Der skal foretages en vurdering af hver enkelt risikofaktor, og advokatfirmaet skal herunder kunne redegøre for, om der er en risiko eller en øget risiko. Dette kan f.eks. ske ved, at advokatfirmaet benytter sig af klassifikationen høj, mellem eller lav risiko for, at advokatfirmaet ved den pågældende risikofaktor kan blive misbrugt til hvidvask og terrorfinansiering. Det er vigtigt, at det klart fremgår af risikovurderingen, hvorvidt der er en risiko eller en øget risiko.

¹ Nationale og supernationale risikovurderinger kan findes inde på Advokatsamfundets hjemmeside: <https://www.advokatsamfundet.dk/regler-for-advokater/hvidvask-risikovurdering/>

² <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/rba-accounting-profession.html>

Advokatfirmaet skal således både vurdere de enkelte sagstyper inden for hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, som det beskæftiger sig med, og foretage en vurdering af den samlede iboende risiko for, at det kan blive misbrugt henholdsvis til hvidvask eller til terrorfinansiering.

Advokatrådets tilsyn skal have adgang til advokatfirmaets risikovurdering. Risikovurderingen skal løbende opdateres, så den afspejler firmaets faktiske og reelle risici for at blive misbrugt til hvidvask eller terrorfinansiering, herunder hvis firmaet ændrer forretningsmodel og påtager sig andre klient- eller sagstyper end dem, der tidligere er vurderet, eller hvis f.eks. de politiske forhold på et relevant udenlandsk marked ændrer sig.

3.2. Politikker

Hvidvasklovens § 8
Finanstilsynets vejledning del 2, s. 35

Advokatfirmaets politik skal ifølge lovens forarbejder ”fastsætte de overordnede strategiske mål i relation til forebyggelse af hvidvask og finansiering af terrorisme”. Politikken skal indeholde en fastlæggelse af formål, risikoområder, ansvarsfordeling, risikovillighed samt den organisatoriske forankring af risikoledeelse og risikostyring.

Politikken skal klarlægge advokatfirmaets forretningsmodel og den strategiske målsætning for virksomheden. Advokatfirmaet skal ved udarbejdelsen af politikken kigge på virksomheden i ”helikopterperspektiv” og foretage en afgrænsning af de sagstyper omfattet af hvidvaskloven, som den vil behandle. Herudover skal politikken afgrænse advokatfirmaets risikovillighed, f.eks. gennem en beskrivelse af geografiske forhold, transaktionens størrelse eller formålet.

3.3. Forretningsgange

Hvidvasklovens § 8
Finanstilsynets vejledning del 2, s. 37

Forretningsgangene er en beskrivelse af de handlinger og processer, som firmaet og dens medarbejdere skal overholde for at sikre, at lovens krav og firmaets politikker efterleves. Forretningsgangene skal indeholde oplysninger om, hvem der er ansvarlig for at udføre de enkelte opgaver, og hvordan de skal udføres.

Advokatfirmaets forretningsgange skal tage udgangspunkt i firmaets egen forretningsmodel og udarbejdede politikker. Det er centralt, at firmaets forretningsgange tager udgangspunkt i de særlige forhold, der er relevante for den pågældende virksomhed, så indholdet i forretningsgangene kan benyttes til konkret at beskrive, hvorledes firmaet i praksis overholder hvidvasklovens pligter. Som udgangspunkt skal forretningsgangene indeholde en beskrivelse af firmaets forretningsområder, hvordan konkrete opgaver efter hvidvaskloven udføres, og hvem der er ansvarlig for udførelsen. Firmaets forretningsgange skal altid være tilgængelige for firmaets ansatte. Endvidere skal forretningsgangen beskrive de enkelte aktiviteter i opgaveudførelsen på de enkelte områder, der er oplyst i § 8, stk. 1.

3.4. Whistleblowerordning

Hvidvasklovens § 35
Finanstilsynets vejledning del 2, s. 144

Der er i lovens § 35 indsat en forpligtelse for alle advokatfirmaer med flere end fem ansatte til at have en ordning, hvor de ansatte via en særlig, uafhængig og selvstændig kanal kan indberette overtrædelser eller potentielle overtrædelser af loven eller af regler udstedt i medfør af loven (den såkaldte "whistleblowerordning"). Bestemmelsen omfatter altså ikke overtrædelser af anden lovgivning. Der skal kunne indberettes såvel alvorlige som mindre alvorlige og mulige overtrædelser.

Ansatte er virksomhedens medarbejdere og altså ikke firmaets ejere. Hvis f.eks. et advokatinteressentskab ejes af tre partnere og har ansat to fuldmægtige og tre sekretærer, har firmaet således fem ansatte og er derfor ikke omfattet af pligten til at etablere en whistleblowerordning.

I advokatfirmaer, hvor en af partnerne har indskudt eksempelvis et anpartsselskab som medejer af det interessentskab eller partnerselskab, som driver advokatfirmaet, må anpartsejeren betragtes som medejer og altså ikke som ansat, selvom han fremstår som ansat i anpartsselskabet.

Som loven er formuleret, skelnes der ikke mellem forskellige grupper af ansatte, og man tæller antal hoveder og ikke antal årsværk. Det er heller ikke afgørende, hvor mange ugentlige arbejdstimer den ansatte har. En deltidsansat tæller således med som en ansat.

Ordningen skal være etableret senest tre måneder efter, at firmaet har ansat den sjette ansatte person/medarbejder. Hvis firmaet allerede har en whistleblowerordning i henhold til anden lovgivning, kan denne ordning også omfatte indberetninger efter hvidvasklovgivningen.

Ordningen skal være uafhængig af den daglige ledelse, hvilket betyder, at der skal etableres en selvstændig funktion, der er uafhængig af den daglige ledelse, og den udpegede modtager af indberetningerne kan derfor ikke være indehaver af advokatfirmaet.

Ordningen skal være selvstændig, således at der kan ske indberetning uden om de normale procedurer, eksempelvis uden om firmaets almindelige it-systemer.

Indberetning skal kunne foretages anonymt. Der skal derfor kunne indberettes uden angivelse af navn og uden mulighed for, at indberetningen kan spores tilbage til indberetteren.

Der er ikke krav om, at indberetning skal kunne foretages elektronisk. Hvis reglerne i øvrigt er overholdt, er der derfor ikke noget i vejen for en ordning med indberetning på papir. Det er dog her centralt, at firmaets ansatte kan foretage indberetningen et sted, hvor personen fortsat kan være anonym/uset ved selve indberetningen, og at det kan ske et sted, der normalt vil være tilgængeligt for alle de pågældende ansatte.

3.5. Intern kontrol

Hvidvasklovens § 8
Finanstilsynets vejledning del 2, s. 40

Advokatfirmaet skal foretage interne kontroller, og disse skal være beskrevet i firmaets politikker eller forretningsgange, så det sikres, at hvidvasklovens regler på området overholdes. Beskrivelsen skal indeholde firmaets konkrete kontrolforanstaltninger, herunder forhold vedrørende udførelse, hyppighed, rapportering m.v., ligesom advokatfirmaet skal kunne dokumentere de udførte kontroller. Dokumentationen kan for eksempel foregå ved notering i en logbog eller lignende. De interne kontroller skal gennemføres med passende hyppighed og kan tilpasses firmaets størrelse og organisatoriske sammensætning således, at der sikres uafhængighed mellem den kontrollerende part og den part, der kontrolleres.

Den interne kontrol skal omfatte alle sagstyper. Dette skal sikre, at der både føres kontrol med, om pligterne i hvidvaskloven efterleves i de enkelte sager omfattet af hvidvaskloven, og om advokatfirmaet afgrænser sagstyperne korrekt. Det vil således ikke være tilstrækkeligt, hvis kontrollen alene føres med de sager, som advokatfirmaet har kategoriseret som omfattet af § 1, stk. 1, nr. 13. Det skal også kontrolleres, om det er korrekt, hvis sager er vurderet til ikke at være omfattet af hvidvaskloven.

Der er i praksis advokatfirmaer, hvor advokaten selv gennemfører kundekendskabsprocedurerne eller overvåger en sekretærs eller advokatfuldmægtigs gennemførelse af kundekendskabsprocedurer. Dette opfylder ikke kravene til intern kontrol med gennemførelse af kundekendskabsprocedurerne. Dette må betragtes som sparring eller en naturlig del af et over/underordningsforhold mellem en principal og en advokatfuldmægtig. Kontrollen skal foregå i henhold til den procedure, der er beskrevet i forretningsgangen og uafhængigt af gennemførelsen af kundekendskabsprocedurerne.

Kontrollen skal ske periodisk og er derfor uafhængig af oprettelsen af de enkelte sager.

Gennemførelse af interne kontroller gælder både større advokatfirmaer og enkeltmandsadvokatfirmaer. Enkeltmandsadvokatfirmaer, hvor der kun er én advokat, skal således gennemføre intern kontrol. Det vil være tilstrækkeligt, at advokaten selv regelmæssigt kontrollerer advokatfirmaets sager.

Det er muligt at tilrettelægge kontrollen, så den er tilpasset virksomheden. Kontrollen kan f.eks. være todelt, hvor der i det ene led foretages en maskinel kontrol og i det andet led en manuel kontrol. Hvis man har et maskinelt system, der foretager en intern kontrol, kan der gå længere tid imellem man foretager den manuelle kontrol.

Maskinel kontrol foretages f.eks. ved anvendelse af et IT-system, som strukturerer gennemførelsen af kundekendskabsproceduren og sikrer, at alle dele af proceduren gennemføres.

Manuel kontrol foretages ved udtagelse af sager, hvor det manuelt vurderes, om kundekendskabsprocedurerne er gennemført i tilstrækkeligt omfang.

Manuel kontrol skal som udgangspunkt ske mindst 1 gang i kvartalet.

3.6. Screening af medarbejdere

Hvidvasklovens § 8
Finanstilsynets vejledning del 2, s. 39

Advokatfirmaet skal forebygge, at ansatte misbruger deres stilling til hvidvask og terrorfinansiering eller medvirken hertil. Det betyder, at advokatfirmaet skal kontrollere (screene), om medarbejdere, der beskæftiger sig med sager omfattet af hvidvaskloven, udgør en risiko. Dette kunne f.eks. være, hvis medarbejderen er dømt for relevant kriminalitet.

Der skal føres en logbog eller anden form for dokumentation over gennemførte screeninger ved ansættelse samt de screeninger, som gennemføres under ansættelsen. Fremgangsmåden for screening af medarbejdere ved ansættelse samt under ansættelsesforholdet skal fremgå af forretningsgangen. Dokumentationen for gennemførte screeninger skal kunnet fremvises i forbindelse med tilsynsbesøg.

3.6.1. Screening forud for ansættelsen

Forud for ansættelsen skal advokatfirmaet sikre, at en kommende medarbejder ikke er dømt for strafbare forhold, der medfører nærliggende risiko for, at medarbejderen kan misbruge sin stilling til hvidvask eller terrorfinansiering. Dette kan ske ved, at virksomheden beder den kommende medarbejder om at fremvise sin straffeattest.

Det er vigtigt, at advokatfirmaet foretager screeningen efter en risikovurdering og proportionalt i forhold til ansættelsesforholdet og den konkrete funktion, som den ansatte skal varetage. Det er ikke kun advokater i et advokatfirma, der skal screenes, men alle medarbejdere, der i den konkrete stilling f.eks. skal udføre kundekendskabsprocedurer, foretage transaktioner, arbejde i advokatfirmaets compliance-afdeling, eller som på andre måder får uddelegeret opgaver fra den hvidvaskansvarlige advokat. Der er således ikke behov for at lade medarbejdere, der ikke varetager en funktion, hvor de direkte eller indirekte kan misbruge deres stilling til hvidvask eller terrorfinansiering, gennemgå en screening.

3.6.2. Screening i løbet af ansættelsen

Advokatfirmaet skal endvidere på et risikobaseret grundlag sikre, at det bliver orienteret, hvis en ansat i løbet af sin ansættelse bliver dømt for et strafbart forhold, der kan medføre nærliggende risiko for, at den ansatte misbruger sin stilling til hvidvask eller terrorfinansiering.

Dette kan f.eks. ske ved, at advokatfirmaet indsætter en oplysningspligt i ansættelseskontrakten, eller at virksomheden med et vist interval foretager stikprøver og anmoder ansatte, der arbejder eller bistår med sager inden for hvidvasklovens område, om at fremvise deres straffeattest

Screening skal foretages løbende, og det indgår ved fastsættelsen af intervallerne for screening blandt andet, hvilken risiko de pågældende sager vurderes at udgøre, ligesom det også kan indgå i vurderingen, hvor ofte medarbejderen behandler sager omfattet af hvidvaskloven og hvor store transaktionerne, som gennemføres eller rådgives om er.

Det forventes, at den løbende screening af medarbejdere indebærer, at der gennemføres screening mindst hvert 3. år. Hvis medarbejderen ofte behandler sager omfattet af hvidvaskloven eller har sager med store transaktioner eller øget risiko, må det ske betydeligt oftere. Medarbejdere, som næsten dagligt behandler sager omfattet af hvidvaskloven, forventes screenet årligt.

3.7. Udpegning af ansvarligt direktionsmedlem

Hvidvasklovens § 8, stk. 5
Finanstilsynets vejledning del 2, s. 47

Advokatfirmaer skal, hvis det vurderes relevant, udpege et medlem af direktionen, der er ansvarlig for firmaets overholdelse af kravene i hvidvaskloven og regler udstedt i medfør heraf.

Hvorvidt det er relevant for advokatfirmaet at udpege et medlem af direktionen som ansvarlig, må bero på en konkret vurdering, hvor blandt andet firmaets størrelse og konkrete risici skal indgå. Hvis firmaet udpeger en sådan person, får denne særlige forpligtelser til at sørge for, at lovens og firmaets krav opfyldes, men det overordnede ansvar påhviler fortsat ledelsen.

Det vil formentlig være hensigtsmæssigt og praktisk, at der under alle omstændigheder i advokatfirmaer af en vis størrelse udpeges en person, som står for kontrollen af, at partnere og medarbejdere overholder lovens krav og de retningslinjer, firmaet har fastsat. Der bør ved vurderingen lægges vægt på antallet af ansatte, som behandler sager omfattet af hvidvaskloven, og det årlige antal hvidvasksager, advokatfirmaet har, herunder størrelsen på transaktionerne. Udgangspunktet vil være, at der er udpeget én ansvarlig efter bestemmelsen.

Såfremt der er tale om et enkeltmandsfirma eller et firma uden direktion og med én eller få advokater ansat, er der ikke noget krav om udpegning en ansvarlig.

3.8. Undervisning af ansatte

Hvidvasklovens § 8, stk. 6
Finanstilsynets vejledning del 2, s. 49

Advokatfirmaet skal sikre, at ansatte, herunder ledelsen, har modtaget tilstrækkelig undervisning i kravene i hvidvaskloven, regler udstedt i medfør heraf og de relevante databeskyttelsesretlige regler.

Undervisningen skal sikre, at ledelsen og medarbejderne – herunder nyansatte – har kendskab til de pligter, der påhviler dem på hvidvaskområdet, og til firmaets politikker og forretningsgange på området.

Det er kun medarbejdere, der behandler sager omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, der skal deltage i undervisning. Kravet gælder f.eks. også, hvis en advokatsekretær udelukkende forestår modtagelse og registrering af identifikationsoplysninger på en sag.

Advokatfirmaet skal have et egentligt undervisningsprogram. Et undervisningsprogram kan f.eks. være et webinar eller fysisk undervisning til et morgenmøde. Det er således ikke tilstrækkeligt blot at udlevere firmaets skriftlige politikker og forretningsgange til gennemlæsning.

Derimod er der udelukkende krav om undervisning inden for de arbejdsområder, der er relevante for den enkelte medarbejder. Undervisningen skal således målrettes den enkelte medarbejder, så medarbejderen forstår, hvilken betydning kravene har i den jobsammenhæng, som pågældende skal indgå i. Dette hindrer ikke, at der laves fælles undervisning for alle medarbejdere, dog forudsat at undervisningen er relevant for alle medarbejdernes arbejdsområder.

Undervisningen skal ske med passende intervaller og som minimum, når firmaets forretningsgange bliver opdateret.

Advokatfirmaet skal over for tilsynet kunne dokumentere, at medarbejderne har gennemført undervisningen. Dette kan ske f.eks. ved logbog, hvor dagsordenen for undervisningen gemmes, samt en fortegnelse over, hvilke ansatte der har deltaget i undervisningen.

3.9. Finansielle sanktioner

Hvidvasklovens § 47
Finanstilsynets vejledning del 6, s. 144

3.9.1. Generelt om finansielle sanktioner

FN's Sikkerhedsråd vedtager løbende resolutioner bl.a. som led i forebyggelse af terrorisme, herunder restriktioner mod finansiering af terrorisme. Disse resolutioner er bindende for FN's medlemslande. Endvidere kan EU også på eget initiativ indføre sanktioner. Resolutionerne kan indeholde restriktioner mod lande såvel som fysiske personer, juridiske personer og organisationer, og de har retsvirkning i Danmark via EU-forordningen og fremtidigt via dansk lovgivning.

3.9.2. Advokatfirmaets pligt

Advokatfirmaerne har pligt til at sikre, at midler hverken direkte eller indirekte stilles til rådighed for de lande, personer, grupper, juridiske enheder eller organer, som står opført i indefrysningstilagene til forordningen. Advokatfirmaet skal således ud fra en risikovurdering foretage løbende screening af sine klienter, modparter og ”mellemmænd” samt disses transaktioner, således at advokatfirmaet kan sikre sig, at hverken dets klienter eller transaktionsmodparten står opført i en af EU-forordningerne.

Screening af f.eks. modparter kan ske via opslag i indefrysningstilagene til forordningen.

Såfremt en screening giver et navnesammenfald mellem en klient eller transaktionsmodpart og en fysisk eller juridisk person eller organisation, der står opført i indefrysningstilagene, skal advokatfirmaet undersøge, hvorvidt der blot er tale om et navnesammenfald eller identitetsmatch.

Såfremt der er tale om et identitetsmatch, må advokatfirmaet ikke bistå med transaktionen. Se mere i Erhvervsstyrelsens Vejledning om indefrysning.³

Såfremt der er identitetsmatch med en fysisk person, juridisk person eller organisation, der står opført i sanktionslisten mod terrorisme, har advokatfirmaet pligt til straks at underrette Hvidvasksekretariatet.

³ https://eksportkontrol.erhvervsstyrelsen.dk/sites/default/files/vejledning_om_indefrysning_opdateret_maj_2022.pdf

4. Hvidvasklovens krav i forhold til konkrete sager

4.1. Risikovurdering af den enkelte sag

Hvidvasklovens kapitel 3
Finanstilsynets vejledning del 3, s. 90

Kundekendskabsprocedurer er en forpligtelse efter hvidvaskloven, der knytter sig til behandlingen af en konkret sag. Kravene om kundekendskab og indhentelse af identitetsoplysninger kan ikke fraviges.

Når advokaten påtager sig en sag, der er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, skal advokaten gennemføre en kundekendskabsprocedure ud fra en risikovurdering af klienten og den konkrete sag. Dette betyder, at advokaten skal foretage en særskilt risikovurdering af klienten og den konkrete sag, når advokaten påtager sig opdraget fra klienten.

Risikovurderingen skal inddrage de faktorer, som følger af hvidvasklovens bilag 2 og 3.

Endvidere skal risikovurderingen indeholde en vurdering af:

- Formålet med klientforbindelsen.
- Omfanget af klientforbindelsen.
- Klientforbindelsens regelmæssighed.
- Klientforbindelsens varighed.

Udfaldet af risikovurderingen vil herefter bero på en konkret vurdering.

Advokaten skal overfor tilsynet kunne dokumentere, at der er foretaget en risikovurdering af den enkelte sag, og at der derefter er udført en kundekendskabsprocedure.

4.2. Hvad udløser krav om kundekendskabsprocedurer?

Hvidvasklovens kapitel 3
Finanstilsynets vejledning del 3, s. 51

Såfremt en advokat påtager sig en sag, der er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13, udløses pligten til at foretage kundekendskabsprocedure i den pågældende sag. Det betyder endvidere, at advokaten ikke skal – og i fravær af en særlig hjemmel, heller ikke må – foretage kundekendskabsprocedurer i de sager, der ikke er omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 13. Gennemførelse af kundekendskabsprocedurer er en forpligtelse i hele klientforholdet, og der er i loven en forpligtelse til løbende at have klarhed over klienternes identitet og klientens forhold i øvrigt. Advokaten er forpligtet til at opbevare oplysningerne i fem år efter sagens afslutning, jf. lovens § 30. ”Sagens afslutning” må som altovervejende hovedregel regnes fra tidspunktet for udstedelse af slutfaktura.

Advokater skal gennemføre kundekendskabsprocedurer i følgende tilfælde:

1. Etablering af en forretningsforbindelse.
2. Relevante omstændigheder ændrer sig.
3. På passende tidspunkter.
4. Ved mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering.
5. Ved tvivl om, hvorvidt tidligere indhentede oplysninger er korrekte.

4.2.1. Etablering af forretningsforbindelse

Hvidvasklovens § 10, stk. 1, nr. 1
Finanstilsynets vejledning del 3, s. 54

I forhold til, hvornår der ”etableres en forretningsforbindelse”, henvises der til vejledningens punkt 1.2. om krav om klientforhold.

Kundekendskabsprocedurer skal altså gennemføres, når advokaten og klienten bliver enige om, at advokaten skal påtage sig en sag for klienten. Klienten kan som i andre sammenhænge være såvel en fysisk som en juridisk person, herunder et selskab, en forening eller fond samt en offentlig myndighed.

Hvor advokaten og klienten har et løbende klientforhold, skal advokaten gennemføre kundekendskabsprocedure, når advokaten og klienten aftaler, at advokaten påtager sig en ny sag for klienten, der er omfattet af § 1, stk. 1, nr. 13.

Det betyder, at advokaten skal have indhentet de fornødne oplysninger og foretaget de fornødne vurderinger, før klientforholdet etableres, eller sagen påtages. Hvis det vurderes, at der er begrænset risiko for hvidvask og finansiering af terrorisme, kan kundekendskabsprocedurerne gennemføres under etableringen af klientforholdet. Hvis der foreligger særlige omstændigheder, eller der er tale om komplicerede sager, vil perioden kunne udstrækkes under forudsætning af, at der ikke gennemføres transaktioner eller ydes rådgivning til klienten, før proceduren er gennemført.

Advokaten vil kunne genanvende legitimationsdokumenter, der er indhentet i forbindelse med en tidligere sag, forudsat at disse fortsat er gyldige.

4.2.2. Relevante omstændigheder ændrer sig

Hvidvasklovens § 10, stk. 1, nr. 1
Finanstilsynets vejledning del 3, s. 54

Advokatfirmaet har pligt til at gennemføre løbende overvågning af sin klient, så længe det opdrag, som advokaten har påtaget sig, er aktivt.

Advokatfirmaet kan opstille graduerede intervaller for den løbende overvågning efter risikovurderingen, f.eks. at der skal gå længere tid for løbende overvågning af lavrisiko-klienter, kortere tid for mellemrisiko-klienter og mere hyppigt overvågning for højrisiko-klienter.

Såfremt relevante omstændigheder for advokatens rådgivning ændrer sig, kan advokaten være forpligtet til at gennemføre kundekendskabsproceduren igen.

Ændring af en relevant omstændighed kan f.eks. være:

- Hvis klientens formål eller tilsigtede beskaftenhed af advokatens ydelse ændrer sig væsentligt
- Hvis klienten ønsker at foretage en langt større transaktion, end først antaget ved klientforholdets etablering
- Hvis klienten får status som PEP
- Hvis klienten til/fraflytter Danmark eller flytter forretningssted til udlandet – forudsat at advokaten har fundet det relevant at indhente disse oplysninger, da der ikke er et krav herom
- Hvis klientens ejer- og kontrolstruktur ændrer sig, f.eks. pga. ind- eller udtræden af reelle ejere.

Advokatfirmaet skal i disse situationer ud fra en risikovurdering tage aktivt stilling til, hvorvidt der skal indhentes nye oplysninger om klienten, herunder fornyede identitetsoplysninger.

4.2.3. På passende tidspunkter

Hvidvasklovens § 10, stk. 1, nr. 1
Finanstilsynets vejledning del 3, s. 55

Der skal i forbindelse med behandling af sager omfattet af loven med passende mellemrum gennemføres kundekendskabsprocedurer for at sikre, at de oplysninger, som advokaten har om en klient, stadig er korrekte og tilstrækkelige. Formålet er at sikre, at advokaten har nøjagtige, tilstrækkelige og aktuelle oplysninger om sin klient.

Dette krav kan ikke fraviges, men kan opfyldes ud fra en risikovurdering af klienten. Det betyder, at advokatfirmaet skal fastsætte et interval ud fra en risikovurdering af klientforholdet, hvor advokaten f.eks. kan fastsætte ét interval for klienter med begrænset risiko og et andet interval for klienter med øget risiko.

Ved klientforhold af kortere varighed er det ikke nødvendigt at gentage kundekendskabsproceduren, medmindre særlige omstændigheder taler herfor.

4.2.4. Ved mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering

Hvidvasklovens § 10, stk. 1, nr. 4
Finanstilsynets vejledning del 3, s. 59

Hvis advokaten får mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering, skal advokaten gennemføre en skærpet kundekendskabsprocedure.

En mistanke udløser ligeledes underretningspligt i henhold til § 26, og underretning og kundekendskabsprocedurer vil således ofte løbe parallelt.

4.2.5. Ved tvivl om tidligere indhentede oplysninger er korrekte

Hvidvasklovens § 10, stk. 1, nr. 5
Finanstilsynets vejledning del 3, s. 59

Såfremt advokaten vurderer, at tidligere indhentede oplysninger ikke er tilstrækkelige eller korrekte, har advokaten pligt til at gennemføre kundekendskabsproceduren på ny.

Advokaten skal ud fra en risikovurdering enten gennemføre hele kundekendskabsproceduren eller blot dele deraf.

Det afgørende er, at advokaten foretager en konkret risikovurdering ud fra den konstaterede uoverensstemmelse. Såfremt klienten ved en fejl har oplyst et forkert husnummer, giver det ikke nødvendigvis grundlag for, at hele kundekendskabsproceduren skal gennemføres på ny. Hvis advokaten derimod er i tvivl om, hvorvidt ukorrekte oplysninger er givet bevidst, skal hele kundekendskabsproceduren gennemføres på ny.

4.2.6. Hvis det ikke er muligt at gennemføre kundekendskabsprocedure

Hvidvasklovens § 14, stk. 5, og 15
Finanstilsynets vejledning del 3, s. 113

Er det ikke muligt at gennemføre kundekendskabsprocedurer, skal et etableret klientforhold afbrydes. God advokatskik kræver, at en advokat ikke må ophøre med at udføre en sag på en sådan måde og under sådanne omstændigheder, at klienten hindres i rettidigt og uden skadevirkning at søge anden bistand. Hvidvasklovens krav om afbrydelse af klientforholdet, når kundekendskabsprocedurer ikke kan gennemføres, må imidlertid gå forud for denne praksis.

Forinden eventuel afbrydelse af et klientforhold sker, bør advokaten iværksætte passende foranstaltninger for at imødegå risikoen for hvidvask eller terrorfinansiering samt forsøge at indhente identitetsoplysninger på anden vis, hvis ikke der er en konkret risiko for hvidvask eller terrorfinansiering.

Når advokaten har truffet beslutning om at afbryde klientforholdet, skal det undersøges, om der skal foretages underretning i henhold til lovens § 26 som følge af mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering. Dette vil bl.a. afhænge af baggrunden for, at kundekendskabsproceduren ikke kan gennemføres. Såfremt klienten ikke ønsker at fremsende oplysninger eller afbryder klientforholdet, når advokaten anmoder om id-oplysninger, har advokaten pligt til at foretage en underretning efter § 26.

Henvendelser fra personer, som alene vedrører prisforespørgsler, og hvor personen ikke vil medvirke til kundekendskabsproceduren, idet vedkommende f.eks. ikke besvarer advokatens henvendelser, er ikke omfattet af bestemmelsen.

4.3. Hvordan gennemføres kundekendingsprocedurer?

Hvidvasklovens § 11, stk. 1 og 4
Finanstilsynets vejledning del 3, s. 61

4.3.1. Identitetsoplysninger på fysiske personer

Hvis klienten er en fysisk person, skal der indhentes navn og cpr-nummer.

Hvis klienten ikke er hjemmehørende i Danmark og således ikke har et cpr-nummer, skal der indhentes lignende identitetsoplysninger, f.eks. et nationalt id-nummer.

I det tilfælde, hvor advokaten indhenter et nationalt id-nummer, skal advokaten sikre sig, at der er tale om et unikt id-nummer, og at det er aktivt eller gyldigt. Det kan f.eks. være et pasnummer.

Hvis klienten hverken har et cpr-nummer eller et unikt id-nummer, skal advokaten som minimum indhente klientens fødselsdato. Fødselsdagsdato kan dog kun anvendes i sjældne tilfælde, hvor advokaten har sikret sig ikke at kunne gennemføre kundekendingsproceduren på anden vis.

4.3.2. Identitetsoplysninger på juridiske personer

Hvis klienten er en juridisk person, skal identitetsoplysninger omfatte navn og cvr-nummer.

Hvis klienten ikke har et cvr-nummer, skal der indhentes lignende identitetsoplysninger f.eks. TIN-nummer (Tax Identification Number), LEI-kode (Legal Entity Identifier) eller et nationalt unikt registreringsnummer.

Hvis klienten hverken har et cvr-nummer eller lignende, skal advokaten som minimum indhente oplysninger om klientens virksomhedsform og eksempelvis, om der er tale om et selskab med begrænset ansvar eller andet.

4.3.3. Kontrol af ID-oplysninger

De identitetsoplysninger, som advokaten har indhentet, skal kontrolleres ved dokumenter, data eller andre oplysninger indhentet fra en pålidelig og uafhængig kilde. Dette gør sig gældende for både fysiske og juridiske personer.

Se konkrete eksempler for kontrol af identifikationsoplysninger ved en pålidelig uafhængig kilde i Finanstilsynets vejledning del 3, s. 71. samt eksempler på kontrol ved pålidelig og uafhængig kilde for såvel fysiske som juridiske personer, distancekunder, NemID mv., i Finanstilsynets vejledning del 3, s. 64.

4.3.4. Identifikation af reelle ejere

Reelle ejere kan kun være fysiske personer, og advokaten skal klarlægge den eller de fysiske personer, der i sidste ende ejer eller kontrollerer den juridiske person.

Begrebet reelle ejere benyttes både i hvidvaskloven og i bekendtgørelse om registrering og offentliggørelse af oplysninger om reelle ejere i Erhvervsstyrelsen, samt anden lovgivning, f.eks. selskabsloven. Der kan være forskel på pligten i hvidvaskloven til at identificere reelle ejere og pligten til at registrere reelle ejere hos Erhvervsstyrelsen. Visse juridiske personer er ikke omfattet af kravet om registrering af reelle ejere hos Erhvervsstyrelsen, men der skal efter hvidvaskloven altid identificeres reelle ejere eller andre fysiske personer som beskrevet i loven. Advokaten skal derfor også identificere reelle ejere, hvis klienten er en forening og derved ikke er omfattet af reglerne om registrering af reelle ejere hos Erhvervsstyrelsen.

Advokaten skal gennemføre rimelige foranstaltninger for at klarlægge den juridiske persons ejer- og kontrolstruktur. Det betyder, at advokaten ud fra en risikovurdering skal afgøre, hvor indgående undersøgelsen skal være. Hvis advokaten har en lavrisiko-klient, kan advokaten efter omstændighederne anvende de oplysninger, som klienten udleverer.

Når advokaten skal identificere, hvem der er den juridiske persons reelle ejere, skal advokaten vurdere, hvilke personer der råder over en tilstrækkelig del af kapitalandele, stemmerettigheder eller på anden vis kontrollerer virksomheden. Direkte eller indirekte ejerskab eller kontrol af mere end 25 % af en juridisk person er en indikation på reelt ejerskab. Advokaten kan ikke i alle tilfælde klarlægge den juridiske persons reelle ejere, f.eks. hvor klienten er en forening, hvorved advokaten skal betragte klientens daglige ledelse som de reelle ejere og underlægge den daglige ledelse kundekendskabsproceduren. I de tilfælde, hvor advokaten har identificeret en eller flere reelle ejere, men er i tvivl om, hvorvidt de pågældende de facto er de reelle ejere, skal advokaten identificere både de personer, der efter advokatens opfattelse er de reelle ejere, og klientens daglige ledelse.

Den daglige ledelse er de personer, der har ansvaret for en juridisk persons daglige ledelse, herunder drift, omsætning mm. Den daglige ledelse vil typisk være virksomhedens direktion eller bestyrelse.

Advokaten skal indhente identitetsoplysninger på de reelle ejere i form af navn og cpr. nr., samt foretage rimelige foranstaltninger for at kontrollere disse oplysninger.

Advokaten skal over for Advokatrådets tilsyn kunne dokumentere, at der er indhentet og noteret oplysninger om klientens ejer- og kontrolstruktur, samt tidspunktet for hvornår oplysningerne er indhentet. Advokatrådets tilsyn vil gennemgå koncerndiagrammer eller tilsvarende f.eks. CVR-udskrifter.

4.4. Særligt om gennemførelse af kundekendskabsprocedurer

Hvidvasklovens § 11, stk. 1, nr. 3, § 2, stk. 1, nr. 1 og 9
Finanstilsynets vejledning del 3, s. 68

Advokatrådet har nedenfor oplistet nogle ikke udtømmende eksempler på klienter, som er juridiske personer, med en indikation af, hvem der anses for de reelle ejere.

4.4.1. Børsnoterede virksomheder

Der skal ikke indhentes oplysninger på reelle ejere af virksomheder, hvis ejerandele handles på et reguleret marked eller lignende, og som er undergivet oplysningspligter i overensstemmelse med EU-retten. Den daglige ledelse betragtes heller ikke som reel ejer.

4.4.2. Kapitalselskaber i øvrigt

Ved danske kapitalselskabsformer (partnerselskaber, aktieselskaber og anpartsselskaber) skal advokaten, såfremt det er muligt, identificere de reelle ejere. Indikatoren på direkte eller indirekte ejerskab på mere end 25 %'s besiddelse af ejerandele eller stemmerettigheder kan anvendes. Såfremt det ikke er muligt at identificere de reelle ejere, skal den daglige ledelse identificeres. Advokaten skal i den forbindelse være opmærksom på, at indholdet i en eventuel ejeraftale kan påvirke advokatens bedømmelse af, hvem der er de reelle ejere.

Advokaten skal ligeledes være opmærksom på, at der ved partnerselskaber kan være vedtægtsmæssige bestemmelser i forhold til komplementaren, der kan påvirke advokatens bedømmelse af, hvem der kontrollerer partnerselskabet. Såfremt advokaten ikke kan identificere klientens reelle ejere, skal partnerselskabets daglige ledelse underlægges kundekendskabsproceduren.

4.4.3. Personligt ejede virksomheder

Ved enkeltmandsvirksomheder er det ejeren af virksomheden, der skal underlægges kundekendskabsprocedure.

Ved interessentskaber skal alle interessenterne underlægges kundekendskabsprocedure. Advokaten skal dog være opmærksom på, at indholdet i interessentskabskontrakten kan påvirke advokatens bedømmelse af, hvem der er de reelle ejere, hvorfor interessentskabskontrakten bør rekvireres og gennemgås.

I forhold til et kommanditselskab kan advokaten ikke automatisk antage, at komplementaren er den reelle ejer af klienten. Advokaten skal her vurdere, hvorvidt kommanditisterne kan anses som klientens reelle ejer. Såfremt advokaten ikke kan identificere reelle ejere, vil det være kommanditselskabets daglige ledelse, der betragtes som den reelle ejer af klienten.

4.4.4. Fonde

Der skelnes imellem erhvervsdrivende fonde, der reguleres af lov om erhvervsdrivende fonde, og ikke-erhvervsdrivende fonde, der reguleres af lov om fonde og visse foreninger (fondsloven). Fælles for de to typer fonde er, at de pr. definition er selvejende og derfor ikke har nogen ejere i traditionel forstand. Det fremgår dog af fondslovens § 5, at som reel ejer af en fond anses den eller de fysiske personer, der direkte eller indirekte kontrollerer fonden eller på anden måde har ejerskabslignende beføjelser, herunder fondens bestyrelse og særligt begunstigede personer eller, såfremt de enkeltpersoner, der nyder godt af fondens uddelinger, endnu ikke kendes af fonden, den gruppe personer, i hvis hovedinteresse fonden er oprettet eller fungerer.

Hvad angår trusts og lignende juridiske arrangementer, skal advokaten iværksætte og dokumentere de foranstaltninger, som advokaten har truffet for at identificere de reelle ejere. De reelle ejere kan f.eks. være stifteren, forvalteren eller forvalterne, protektoren eller protektorerne eller særligt begunstigede personer.

4.4.5. Foreninger

I forhold til de forskellige typer af foreninger, f.eks. andelsboligforeninger eller grundejerforeninger, vil det ofte være foreningens bestyrelse, der vil udgøre foreningens daglige ledelse, og som dermed skal betragtes som de reelle ejere. Advokaten skal dog være opmærksom på foreningens forhold og kan til brug for identifikation af de reelle ejere indhente foreningens stiftelsesdokument, vedtægter og referat fra den seneste generalforsamling.

4.4.6. Investeringsforeninger

Såfremt klienten er en investeringsforening eller en afdeling i en investeringsforening, skal advokaten undersøge, hvem der kontrollerer investeringsforeningen i en sådan grad, at den fysiske person kan betragtes som reel ejer. Er der ingen fysiske personer, der kan identificeres som reelle ejere, er det investeringsforeningens daglige ledelse, der skal betragtes som reel ejer. Dette gælder både danske og udenlandske investeringsforeninger, herunder alternative investeringsfonde, som f.eks. ejendomsfonde.

4.4.7. Filialer

Begrebet filial skal forstås i overensstemmelse med selskabslovens kapitel 19, hvorved filialers hovedselskabshovedsæde ikke er beliggende i Danmark.

Hvis klienten er en filial, skal advokaten klarlægge ejer- og kontrolstrukturen og identificere det udenlandske hovedselskabs reelle ejere, som skal underlægges kundekendskabsproceduren. Hvis ingen kapitalejer – i kraft af besiddelse af kapitalandele eller stemmerettigheder – kan anses som reel ejer, skal den daglige ledelse identificeres.

4.4.8. Staten, regioner, kommuner og offentlige myndigheder

En virksomhed, som ultimativt er ejet af en kommune eller en anden offentlig myndighed, har som udgangspunkt ingen reelle ejere, da ingen fysisk person ejer eller direkte eller indirekte kontrollerer virksomheden. Det kan på den baggrund være vanskeligt for advokaten at afgøre, hvem der skal være genstand for gennemførelse af kundekendskabsprocedure.

Hvor klienten er et ministerium, vil departementschefen skulle betragtes som reel ejer af klienten. Såfremt klienten er en statslig myndighed eller en styrelse, vil direktøren kunne betragtes som den reelle ejer.

Hvor klienten f.eks. er en statsejet virksomhed eller et fælleskommunalt selskab (såkaldt § 60-selskab), vil den daglige ledelse kunne betragtes som de reelle ejere.

Kommuner kan have forskellige administrative strukturer. Den reelle ejer kan således være borgmesteren eller en anden fysisk person, der har lignende beføjelser over den del af kommunen, som advokaten udfører opdraget for, f.eks. en forvaltningschef eller lederen af en kommunal institution.

4.4.9. Dødsboer

I privat skiftede boer har arvingerne rådigheden over boet, jf. dødsboskiftelovens §§ 26 ff. En advokat vil i den sammenhæng råde på arvingernes vegne i henhold til fuldmagt, ligesom arvingerne også selv bevarer råderetten. Der skal i privat skiftede boer foretages kundekendskabsprocedurer, så snart det konstateres, at der i boet skal foretages transaktioner eller dispositioner, der er omfattet af § 1, stk. 1, nr. 13. Dette omfatter blandt andet den situation, hvor boet sælger en fast ejendom eller virksomhed til nogen, som ikke er lodtager i boet, eller som erlægger en delvis betaling for aktivet, eller hvis der i boet drives virksomhed. Det er arvingerne og eventuelle legatarer, der er klienter, og der skal på denne baggrund gennemføres kundekendskabsprocedure over for alle arvinger og legatarer, dvs. fysiske personer og juridiske personer, f.eks. foreninger eller organisationer som Unicef, Røde Kors osv.

I offentligt skiftede dødsboer, hvor der er udpeget en bobestyrer, skal bobestyreren anses som den reelle ejer af dødsboet. Advokaten skal således udføre kundekendskabsprocedure på sig selv, hvilket kan ske ved, at advokaten lægger en udskrift af skifterettens udpegning i sin kundekendskabsdokumentation.

4.4.10. Konkurs

I forbindelse med konkursbehandling udpeges kurator af skifteretten, jf. konkurslovens § 107, men kan dog også vælges af boets kreditorer på en skiftesamling, jf. konkurslovens § 108. I forhold til klientrelationen efter hvidvaskloven skal der ikke skelnes mellem, om kurator er udpeget af skifteretten eller valgt af kreditorerne på en skiftesamling. Det er kurator, der skal anses som den reelle ejer af konkursboet. Advokaten skal således udføre kundekendskabsprocedure på sig selv, hvilket kan ske ved, at advokaten lægger en udskrift af skifterettens udpegning i sin kundekendskabsdokumentation.

4.4.11. Rekonstruktion og forebyggende rekonstruktion

Ved rekonstruktioner og forebyggende rekonstruktioner er det selskabet under rekonstruktion, der er rekonstruktørens klient. Som udgangspunkt er det selskabets reelle ejere, der skal underlægges kundekendskabsprocedurer. Hvis ingen kapitalejer – i kraft af besiddelse af kapitalandele eller stemmerettigheder – kan anses som reel ejer, skal selskabets daglige ledelse underlægges kundekendskabsproceduren.

Såfremt rekonstruktøren er registreret i Erhvervsstyrelsens it-register som direktør i henhold til konkurslovens § 11 a, stk. 3, og hvis ingen kapitalejer - i kraft af besiddelse af kapitalandele eller stemmerettigheder - kan anses som reel ejer, skal selskabets daglige ledelse underlægges kundekendskabsproceduren, hvilket i dette tilfælde vil være rekonstruktøren selv.

4.4.12. Likvidationer

Likvidation af solvente virksomheder vedtages på selskabets generalforsamling. Likvidator vil typisk være advokat. I givet fald er det selskabet under likvidation, der er advokatens klient. Hvis ingen kapitalejer – i kraft af besiddelse af kapitalandele eller stemmerettigheder – kan anses som reel ejer, vil likvidator blive anset som reel ejer, idet likvidator ved udnævnelsen er blevet registreret i Erhvervsstyrelsens it-register som selskabets direktion, og det er dermed likvidator, der skal underlægges kundekendskabsproceduren.

Også ved den likvidation, der typisk indleder en tvangsopløsning på baggrund af skifterettens kendelse, er det virksomheden, der er likvidators klient, men det er likvidator, der er den reelle ejer, og som dermed skal underlægges kundekendskabsproceduren.

Hvis likvidationen afsluttes med, at likvidator indgiver konkursbegæring, vil der efterfølgende skulle gennemføres kundekendskabsprocedure efter den sædvanlige procedure, der knytter sig til konkursbehandling.

4.4.13. Gældssanering

Såfremt en advokat, der af skifteretten er udpeget som medhjælper i en gældssanerings sag, som led i sit hverv rådgiver eller foretager dispositioner, der er omfattet af § 1, stk. 1, nr. 13, skal advokaten underlægges skyldneren kundekendskabsprocedure.

4.5. Forretningsforbindelsens formål og tilsigtede beskaffenhed

Hvidvasklovens § 11, stk. 1, nr. 4
Finanstilsynets vejledning del 3, s. 77

Advokaten skal vurdere formålet med og den tilsigtede beskaffenhed af den opgave, som klienten præsenterer for advokaten. I langt de fleste tilfælde vil opgaven i sig selv vise, hvad formålet er. Hvis en klient f.eks. anmoder advokaten om at bistå med berigtigelsen af en ejendomshandel til klientens private beboelse, kan der ikke herske megen tvivl om, hvad formålet og den tilsigtede beskaffenhed er med opdraget.

Det er således i de situationer, hvor opgavens formål og tilsigtede beskaffenhed ikke fremgår af omstændighederne, at advokaten skal indhente yderligere oplysninger fra klienten, der kan klarlægge formålet og den tilsigtede beskaffenhed med opdraget.

4.5.1. Løbende overvågning af etableret forretningsforbindelse

Advokaten skal i forbindelse med behandling af sager omfattet af loven løbende holde øje med, at de oplysninger, advokaten har om klienten, fortsat er korrekte.

Der henvises til Finanstilsynets vejledning del 3, s. 80, om løbende ajourføring af oplysninger om klienten.

4.5.2. Fuldmægtige

Der er ikke noget generelt krav om, at en advokat skal undersøge, om der foreligger et fuldmagtsforhold. Advokaten skal udelukkende undersøge, hvorvidt der foreligger et fuldmagtsforhold, hvis den person, der henvender sig til advokaten, oplyser, at denne handler på vegne af en kunde, eller hvis advokaten er i tvivl om, hvorvidt en person handler på egne eller en kundes vegne, jf. hvidvasklovens § 11, stk. 2. Ordene ”på vegne af en kunde” illustrerer, at bestemmelsen ikke angår situationer, hvor der foreligger

en stillingsfuldmagt. Såfremt der er tale om et fuldmagtsforhold, skal advokaten identificere fuldmagts-giveren (fuldmægtigens kunde) og kontrollere dennes identitet ved en pålidelig og uafhængig kilde. Ved tvivl er det ofte tilstrækkeligt at spørge, om der foreligger et fuldmagtsforhold.

Advokaten skal endvidere sikre, at den juridiske eller fysiske person, der handler på vegne af en kunde, har beføjelse dertil. Dette gælder ikke, hvis fuldmægtigen er advokat i et EU- eller EØS- land. Nedenfor følger et eksempel til belysning:

En advokat i et EU- eller EØS-land (Advokat A) retter henvendelse til en dansk advokat (Advokat B), på vegne af en klient (K), med henblik på at rekvirere den danske advokats hjælp til at udarbejde en due diligence-rapport på en dansk virksomhed (V), som den udenlandske advokats kunde agter at købe. Der skal den danske advokat både udføre kundekendskabsprocedure på advokat A og på K.

4.6. Forpligtelser i forbindelse med politisk eksponerede personer

Hvidvasklovens § 2, nr. 8 og § 8
Finanstilsynets vejledning del 3, s. 97

Advokater skal have dokumenterbare, dvs. som udgangspunkt skriftlige, forretningsgange til at vurdere, om en klient er en politisk eksponeret person (PEP) eller en nærtstående eller nær samarbejdspartner til en sådan. Det bør derfor fremgå af advokatens forretningsgange, hvordan virksomheden afgør, om en klient er en politisk eksponeret person (PEP) eller en nærtstående eller nær samarbejdspartner til en sådan. Det bør ligeledes fremgå, at der skal foretages skærpet overvågning af en politisk eksponeret person.

Det fremgår af lovens § 2, nr. 8, at en "PEP" er en fysisk person, der har eller har haft et af følgende offentlige erhverv

- a) Statschef, regeringschef, minister og viceminister eller assisterende minister.
- b) Parlamentsmedlem eller medlem af tilsvarende lovgivende organer.
- c) Medlem af et politisk partis styrelsesorgan.

Note: Et politisk parti (under c) må formentlig forstås som et parti, der er opstillingsberettiget til folketings- eller kommunalvalg.

- d) Højesteretsdommer, medlem af forfatningsdomstole og af andre højtstående retsinstanser, hvis afgørelser kun er genstand for yderligere prøvelse under ekstraordinære omstændigheder.
- e) Medlem af revisionsretter og øverste ledelsesorganer for centralbanker.
- f) Ambassadør, chargé d'affaires og højtstående officer i de væbnede styrker.
- g) Medlem af statsejet virksomheds administrative, ledende eller kontrollerende organ.
- h) Direktør, vicedirektør, medlem af bestyrelsen eller person med tilsvarende hverv i en international organisation.

Nærtstående eller nær samarbejdspartner til politisk eksponerede personer (PEP)

Ifølge lovens § 2, nr. 6, er en "nærtstående" til en PEP en ægtefælle, registreret partner, samlever, forældre, børn og disses ægtefæller, registrerede partnere eller samlevere.

En ”nær samarbejdspartner” til en politisk eksponeret person er ifølge lovens § 2, nr. 7, en fysisk person

- a) som er reel ejer af en virksomhed eller anden form for juridisk person i fællesskab med en eller flere politisk eksponerede personer,
- b) der på anden måde end nævnt i litra a har en nær forretningsmæssig forbindelse med en eller flere politisk eksponerede personer,
- c) der som den eneste er reel ejer af en virksomhed eller anden form for juridisk person, som, det vides, er blevet oprettet til fordel for en politisk eksponeret person.

Fremgangsmåden for at fastslå, hvorvidt en klient er en nær samarbejdspartner til en politisk eksponeret person kan ske ved direkte forespørgsel hos klienten.

4.7. Skærpede kundekendingsprocedurer

Hvidvasklovens § 17
Finanstilsynets vejledning del 3, s. 91

Når der er øget risiko for hvidvask eller terrorfinansiering, skal advokaten gennemføre skærpede kundekendingsprocedurer, altså procedurer ud over dem, der er beskrevet i § 11.

Hvorvidt der er ”øget risiko”, skal afgøres ud fra de risikofaktorer, der er opregnet i lovens bilag 3, og andre relevante risikofaktorer. Der skal som udgangspunkt gennemføres skærpede kundekendingsprocedurer, hvis klienten har hjemsted i et land, som er optaget på [EU-Kommissionens liste over højrisikolande samt transaktioner der involverer højrisikolande](#). Dog kan det undlades for en filial eller et majoritetsejet datterselskab, hvis hoved-/moderselskabet er etableret i et EU/EØS-land og er underlagt EU’s hvidvasklovgivning, forudsat at filialen eller datterselskabet overholder koncernens politikker og forretningsgange, jf. lovens § 9, stk. 2.

De skærpede kundekendingsprocedurer skal anvendes, så de imødegår den øgede risiko. Skærpede kundekendingsprocedurer kan bestå i at indhente yderligere informationer fra klienten, herunder om den reelle ejer. De kan ligeledes bestå i at kontrollere klientens og den reelle ejers identitetsoplysninger ved flere kilder, jf. § 11, stk. 1, nr. 2 og 3. Ligeledes kan kravet om skærpede procedurer efter omstændighederne opfyldes ved at indhente oplysninger om, hvorfra klientens formue stammer, om klientens tidligere forretningsforbindelser, forretningsmodel, omfang samt om, hvorfor klienten ønsker advokatens bistand.

Endelig kan internettet være en god hjælp til at søge yderligere oplysninger om klienten. Det samme gælder offentlige registre.

4.8. Anvendelse af id-oplysninger indhentet af andre

En advokat kan undlade at indhente identitetsoplysninger på en klient og eventuelle reelle ejere i henhold til lovens § 11, stk. 1, nr. 1-4, hvis oplysningerne stilles til rådighed af en anden, der er omfattet af loven, eller af en tilsvarende virksomhed etableret i EU- eller EØS-land eller i et andet land, der er underlagt tilsvarende krav om bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering.

Således kan eksempelvis identitetsoplysninger indhentet af andre advokater, revisorer, ejendomsmæglere og pengeinstitutter i Danmark og i EU/EØS ”genbruges” af advokaten, hvis advokaten sikrer sig, at oplysninger udleveres af de pågældende på forespørgsel. Advokaten skal dog iagttage sin tavshedspligt, hvis advokaten er den, der udleverer oplysningerne. Advokaten kan iagttage sin tavshedspligt om deling af oplysninger, ved en udtrykkelig aftale herom med klienten.

Muligheden for at anvende kundekendskabsoplysninger indhentet af andre omfatter ikke id- oplysninger i henhold til skærpede krav og heller ikke oplysninger indhentet vedrørende personer, der har hjemsted i et land, der er optaget på EU-Kommissionens liste over højrisikolande.

Advokaten skal sikre sig et sådant kendskab til den, der har indhentet oplysningerne, at det fremgår, at denne overholder kravene til kundekendskabsprocedurer og opbevaring af oplysninger. I sidste ende er ansvaret stadig advokatens.

Det skal endvidere fremgå af sagen, at advokaten har sikret sig, at identitetsoplysningerne på forespørgsel stilles til rådighed for advokaten, således at dette kan dokumenteres under et tilsynsbesøg.

Det er alene reglerne i § 11, stk. 1, nr. 1-4, som advokaten kan få bistand til. Det betyder blandt andet, at advokaten skal foretage sin egen risikovurdering af klienten, tilrettelægge den løbende overvågning, kontrollere for PEP'er, underrette efter § 26 samt til sin tid slette de indhentede oplysninger, jf. § 30. Det tilrådes, at advokaten anmoder om at få udleveret de relevante identifikationsoplysninger fra tredjemand på tidspunktet for klientforholdets etablering, uanset at det i medfør af § 22, stk. 3, er muligt at lade tredjemand opbevare oplysningerne.

Identifikationsoplysningerne skal være til rådighed for Advokatrådets sekretariat ved et tilsyn med advokatens sager, ligesom de skal kunne videregives til Hvidvasksekretariatet i tilfælde af en senere opstået mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering.

4.9. Outsourcing af opgaver

Hvidvasklovens § 24
Finanstilsynets vejledning del 4, s. 122

En advokat kan ifølge hvidvasklovens § 24 vælge at outsource de opgaver, advokaten skal udføre for at overholde loven. Det er en betingelse herfor, at advokaten, inden der indgås aftale med en leverandør, sikrer, at leverandøren har den fornødne tilladelse, evne og kapacitet til at varetage opgaven. Bestemmelsen omfatter alle de opgaver, som efter loven påhviler en advokat.

Advokaten skal løbende føre kontrol med, at leverandøren udfører opgaven korrekt. Derfor må advokaten inden aftaleindgåelsen sikre sig, at advokaten har adgang til at gennemføre kontrollen. Omfanget af kontrollen og hyppigheden af denne skal fastlægges ud fra en risikovurdering, outsourcingens kompleksitet og resultatet af eventuelle tidligere gennemførte kontroller.

Det er vigtigt, at advokaten i denne forbindelse sikrer sig, at dennes tavshedspligt overholdes. Uanset om advokaten benytter sig af outsourcing, har advokaten fortsat selv det fulde ansvar for overholdelse af loven.

Advokatfirmaet skal i forbindelse med et tilsyn kunne fremvise kontrakt, beskrivelse af forretningsgang eller tilsvarende dokument, der redegør for betingelserne og pligterne i forbindelse med outsourcingen.

4.10. Usædvanlige transaktioner

Hvidvasklovens § 25
Finanstilsynets vejledning del 5, s. 126

I sager omfattet af hvidvaskloven skal advokaten i henhold til lovens § 25 undersøge baggrunden og formålet med alle transaktioner og aktiviteter, som er komplekse eller usædvanligt store, eller som foretages i usædvanlige transaktionsmønstre eller ikke har et åbenbart økonomisk eller lovligt formål.

Der skal foretages undersøgelse, når der er tvivl om, hvorvidt transaktionen eller aktiviteten er lovlig. Formålet er at undersøge, om der er mistanke eller rimelig grund til at formode, at transaktionerne har eller har haft tilknytning til hvidvask eller terrorfinansiering. Hvor det er relevant, skal advokaten udvide overvågningen af klienten med det formål at afgøre, om transaktionerne eller aktiviteterne forekommer mistænkelige. Resultatet af undersøgelsen skal noteres, og notatet skal opbevares i fem år fra forretningsforbindelsens ophør, dvs. efter sagens afslutning, jf. lovens § 30.

Hvis en mistanke ikke afkræftes, skal Hvidvasksekretariatet eller Advokatrådets sekretariat underrettes i medfør af lovens § 26.

4.11. Underretningspligt

Hvidvasklovens § 26

Virksomheder og personer, herunder advokater, der er omfattet af loven, har som udgangspunkt en pligt til at videregive oplysninger om deres formodning, mistanke eller viden om hvidvask og terrorfinansiering til Hvidvasksekretariatet. For advokaters vedkommende er der dog en særlig undtagelse til denne pligt. Undtagelsen findes i lovens § 27 og beskrives senere i afsnit 4.11. og 4.12.

Såfremt advokaten i et klientforhold, der er omfattet af § 1, stk. 1, nr. 13, får viden om, mistanke om eller rimelig grund til at formode, at en transaktion, midler eller en aktivitet har eller har haft tilknytning til hvidvask eller terrorfinansiering, skal advokaten straks underrette Hvidvasksekretariatet eller Advokatrådets sekretariat. Såfremt advokaten foretager underretning, er advokaten ikke forpligtet til at udtræde af sagen.

Såfremt advokaten underretter Advokatrådets sekretariat i stedet for Hvidvasksekretariatet, vil Advokatrådets sekretariat foretage en vurdering af, om der foreligger underretningspligt, og i givet fald videregående underretningen til Hvidvasksekretariatet. Som udgangspunkt er det dog mest hensigtsmæssigt, at advokaten selv straks underretter Hvidvasksekretariatet ved brug af det obligatoriske program GoAML.⁴ Der gælder samme krav til struktur og indhold for underretninger sendt til Advokatrådets sekretariat som for underretninger sendt til Hvidvasksekretariatet. Dette vil sige, at Advokatrådets sekretariat skal bruge de samme oplysninger om f.eks. transaktionsnummer som GoAML.

Hvis advokaten alene har en formodning eller mistanke, skal advokaten foretage undersøgelser, der kan klarlægge, om mistanken kan afkræftes. Det vil i mange tilfælde omfatte spørgsmål til klienten, eksempelvis om, hvor midler kommer fra, hvilket er i overensstemmelse med advokatens pligt til at

⁴ <https://anklagemyndigheden.dk/da/hvidvask>

foretage kundekendskabsprocedure inden etablering af klientforholdet. Der gælder et krav om, at underretningen skal foretages "straks", hvilket betyder, at undersøgelserne vedrørende en eventuel mistanke skal foregå uden ugrundet ophold.

Det er ikke hensigten, at advokaten selv skal gå ind i en nærmere strafferetlig vurdering af forholdet, men derimod se på, om der er forhold i klientforholdet, der er atypiske i forhold til normale klientforhold, herunder transaktioner eller betalingsmåder, der i den konkrete sammenhæng giver anledning til mistanke.

Det er desuden vigtigt, at advokaten har for øje, at en underretning ikke er en anmeldelse, hvorfor underretningspligten ikke opfyldes ved, at advokaten indgiver en anmeldelse til politiet. Dette betyder, at advokater, uanset at de foretager en egentlig anmeldelse til politiet af et strafbart forhold, tillige skal underrette Hvidvasksekretariatet efter hvidvasklovens § 26.

Dette er særligt relevant for kuratorer, der således både skal give politiet meddelelse i henhold til konkurslovens § 110, stk. 4, og foretage underretning til Hvidvasksekretariatet. Advokaten skal i konkursager være opmærksom på at tærsklen for, hvornår der foretages underretning i henhold til hvidvasklovens § 26, er lavere, end hvad angår meddelelse efter konkurslovens § 110, stk. 4.

Ifølge lovens § 26, stk. 1, 2. pkt., gælder underretningspligten tillige, hvor mistanken opstår i forbindelse med en klients forsøg på at foretage en ulovlig/mistænkelig transaktion. Desuden gælder forpligtelsen også, når mistanke opstår i forbindelse med en henvendelse fra "en mulig kunde". Denne sidste del vil som udgangspunkt efter lovens ordlyd ikke omfatte advokater, da § 1, stk. 1, nr. 13, kræver, at der er etableret et klientforhold, og udtømmende gør op med, hvornår advokater er omfattet af loven. En formålsfortolkning tilsiger imidlertid, at advokater ligeledes har underretningspligt i tilfælde, hvor et klientforhold – eventuelt på grund af advokatens mistanke om hvidvask – aldrig bliver etableret. Dette kan f.eks. være tilfældet i de situationer, hvor klienten nægter at udlevere id-oplysninger.

I tilfælde af at en advokat har underretningspligt i forbindelse med viden om, mistanke om eller rimelig grund til at formode, at transaktionen har tilknytning til hvidvask, skal advokaten undlade at gennemføre transaktionen – hvis den ikke allerede er gennemført – indtil der er sket underretning. Hvis underretningen sendes til Advokatrådets sekretariat, skal transaktionen tilsvarende sættes i bero, indtil Advokatrådets sekretariat har videregivet underretningen til Hvidvasksekretariatet eller har meddelt advokaten, at underretning ikke bliver videregivet.

Hvis der er tale om underretning i relation til en transaktion vedrørende hvidvask af større eller særlig mistænkelig karakter, skal advokaten undlade at gennemføre transaktionen, indtil der er indhentet godkendelse fra Hvidvasksekretariatet. Hvidvasksekretariatet skal hurtigst muligt og senest inden udløbet af den efterfølgende bankdag efter at have modtaget underretning beslutte, om transaktionen kan gennemføres. Transaktioner anses i henhold til bekendtgørelse 2644 af 28. december 2021 for særligt mistænkelige, hvis disse vedrører indestående pengebeløb på 1 million kr. eller derover.

Hvis der er tale om underretning i relation til finansiering af terrorisme, skal advokaten undlade at gennemføre transaktionen, indtil der er indhentet godkendelse fra Hvidvasksekretariatet. Hvidvasksekretariatet skal hurtigst muligt og senest inden udløbet af den efterfølgende bankdag efter at have modtaget underretning beslutte, om transaktionen kan gennemføres.

4.12. Underretninger skal hemmeligholdes

Advokater har pligt til at hemmeligholde, hvis de har indsendt en underretning efter § 26, hvis indberetning overvejes, og hvis der er - eller vil blive - iværksat en undersøgelse efter § 25. Tavshedspligten er tidsubegrænset.

Tavshedspligten er dog ikke til hinder for, at en advokat fraråder sin klient at udøve ulovlig virksomhed.

Der er en række undtagelser til tavshedspligten om underretning. Oplysninger kan videregives til tilsynsmyndigheder. Det fremgår ikke af loven eller af bemærkningerne, men det må antages, at oplysninger kun kan videregives til den tilsynsmyndighed, der fører tilsyn med underretternes egen virksomhed. Advokater kan således videregive oplysninger til Advokatrådets sekretariat.

Oplysninger kan endvidere videregives til ”retshåndhævelsesformål”. Dette omfatter forebyggelse, efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold. Undtagelsen må derfor fortolkes sådan, at videregivelse kan ske til politi- og anklagemyndigheden.

4.13. Advokaters undtagelse fra underretningspligten

Hvidvasklovens § 27

At advokater skal underrette Hvidvasksekretariatet om formodning eller mistanke om hvidvask betyder ikke, at der altid skal underrettes. Advokater har en særlig status i et retssamfund, idet de medvirker til at sikre borgernes retssikkerhed og deres retsstilling. Der blev derfor, da EU-direktiverne og de tilhørende danske hvidvasklove blev vedtaget, foretaget en afvejning, hvor kun nogle af advokatens sagstyper er omfattet af hvidvaskloven, ligesom advokater i nogle tilfælde er undtaget fra underretningspligten. Hvis advokater i alle sagstyper og uden undtagelse skulle underrette Hvidvasksekretariatet om formodning eller mistanke om hvidvask, ville det begrænse borgeres tillid til advokater og derved reducere deres mulighed for at søge kvalificeret juridisk rådgivning med en væsentlig forringelse af deres retsstilling til følge. Myndigheder, virksomheder og organisationer vil typisk kunne få intern juridisk rådgivning og vil derfor ikke blive begrænset i deres adgang til juridisk rådgivning.

Advokater er efter lovens § 27, stk. 1, undtaget fra underretningspligten i § 26, når de ”fastslår klientens retsstilling”, forsvarer eller repræsenterer klienten under eller i forbindelse med en retssag, herunder rådgiver klienten om at indlede eller undgå et sagsanlæg. Det samme gælder oplysninger modtaget i forbindelse med, at advokaten forsvarer eller repræsenterer klienten under eller i forbindelse med en retssag, en sag ved Landsskatteretten eller en sag ved en voldgiftsret. Denne undtagelse gælder, hvad enten oplysninger modtages før, under eller efter sagens behandling.

Advokater skal i den forbindelse være særligt opmærksomme på håndtering af oplysningerne. Hvis oplysningerne er undtaget fra underretningspligten og dermed ikke skal benyttes til at foretage en underretning, vil de være omfattet af advokatens tavshedspligt.

Advokater, som bliver bekendt med eller får mistanke om, at en klient udnytter advokatens rådgivning til at hvidvaske penge eller finansiere terrorisme, skal advokaten straks udtræde af sagen for ikke at risikere at pådrage sig et muligt strafferetligt ansvar efter reglerne om medvirken. Advokater vil således ikke kunne medvirke til hvidvask eller finansiering af terrorisme i tilfælde, hvor de er, bliver bekendt

med eller har formodning/mistanke om klientens ulovlige aktiviteter, uden selv at ifalde et ansvar. Advokaters rådgivning må således ikke kunne misbruges til hvidvask eller finansiering af terrorisme. Hvis advokaten bliver opmærksom på, at dette sker, har advokaten under alle omstændigheder underretningspligt, ligesom han skal udtræde af sagen for at undgå et muligt disciplinært og strafferetligt (medvirkens)ansvar.

Hvis advokater er omfattet af undtagelsen i § 27, stk. 1, og derved ikke skal underrette, skal de i stedet udtræde af klientforholdet. Advokaten vil således ikke medvirke ved sin rådgivning til hvidvask eller terrorfinansiering.

Hvis advokaten ved eller burde vide, at klienten søger bistand med henblik på hvidvask eller finansiering af terrorisme, er advokaten forpligtet til at underrette, jf. § 27, stk. 4.

Det er således afgørende, hvad advokaten ud fra de forelagte oplysninger vidste eller burde have vidst.

4.14. Nærmere om betingelsen ”fastslår klientens retsstilling”

”Fastslå klientens retsstilling” betyder, at advokaten på baggrund af faktum og under inddragelse af relevante retsregler foretager en vurdering af klientens retsstilling. Det må forstås således, at der ikke er tale om en enkeltstående handling, men derimod en proces, som kan forløbe under hele klientforholdet. Nye relevante oplysninger fra f.eks. klienten, modparten eller tredjemand vil kunne ændre klientens retsstilling løbende, og advokaten vil derfor også løbende skulle tilpasse sin rådgivning derefter. Da det er en af advokatens fundamentale opgaver at sikre, at klientens interesser varetages behørigt, vil det være centralt, at advokaten løbende overvejer klientens retsstilling for derved at søge sikret, at klientens interesser varetages bedst muligt.

Det fremgår af 4. hvidvaskdirektivs præambelbetragtning nr. 9, at

”Der bør dog ikke være nogen forpligtelse til at indberette oplysninger, der er modtaget enten før, under eller efter retslige procedurer eller i forbindelse med vurderingen af en klients retsstilling. Derfor bør juridisk rådgivning fortsat være omfattet af tavshedspligt, medmindre den retlige aktør deltager i hvidvask af penge eller finansiering af terrorisme, eller den juridiske rådgivning ydes med henblik på hvidvask af penge eller finansiering af terrorisme, eller den retlige aktør ved, at klienten søger juridisk rådgivning med henblik på hvidvask af penge eller finansiering af terrorisme.”

Det fremgår helt entydigt af præambelen, at juridisk rådgivning fortsat skal være omfattet af tavshedspligten.

Der har været en række sager fra Frankrig og Belgien⁵, hvor den særlige advokatundtagelse blev fortolket udvidende under hensyn til den særlige beskyttelse af advokaters tavshedspligt. Dommene lægger vægt på, at klienter har en efter de nationale forfatninger og internationale konventioner beskyttet ret til fortrolighed, som i udgangspunktet går forud for advokatens pligt til at underrette myndighederne om mistanke om hvidvask. Det anførte beskyttelseshensyn til klienternes adgang til advokatbistand gør sig således gældende som præmis for langt hovedparten af de opgaver, der løses som led i udøvelse af advokatvirksomhed.

⁵ Judgment nr. 10/2008 of 23. January 2008 of the Belgian Constitutional Court & Judgment nr. 114/2020 of the Belgian Constitutional Court & Nos. 296845 et 29690 af 10. april 2008

Hvidvasklovens § 27, stk. 1, må forstås således, at advokaten ikke er underretningspligtig, hvis advokaten yder sædvanlig juridisk rådgivning. Hvis advokaten derimod alene bistår med ekspeditioner og ikke yder rådgivning, gælder undtagelsen ikke, og der skal således foretages underretning, såfremt der er grundlag for det. Et eksempel på en situation, hvor undtagelsen ikke finder anvendelse, er, hvis en klient anmoder advokaten om at stifte et selskab, og advokaten alene bistår med de ekspeditioner, der skal foretages for, at selskabet kan registreres, modsat den situation, hvor advokaten yder egentlig juridisk rådgivning i forbindelse med selskabsstiftelsen. Såfremt der opstår en mistanke som ikke kan afkræftes, skal advokaten udtræde af sagen, medmindre advokaten ved eller burde vide, at klienten rettede henvendelse med henblik på hvidvask eller terrorfinansiering.

Hvis advokaten ved eller burde vide, at klienten søger bistand med henblik på hvidvask eller finansiering af terrorisme, er advokaten ikke omfattet af undtagelsen i § 27, stk. 1-3, og er derfor forpligtet til at underrette, jf. § 27, stk. 4.

Advokater skal i situationer, hvor de på baggrund af undtagelsen i § 27, stk. 1, ikke er omfattet af underretningspligten, i stedet for at underrette straks, udtræde af den sag, hvori der opstår mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering, som ikke umiddelbart kan afkræftes. Såfremt advokaten ikke udtræder af sagen, kan dette både være i strid med hvidvaskloven og god advokatskik.

4.15. Opbevaring af oplysninger

Hvidvasklovens § 30
Finanstilsynets vejledning del 5, s. 134

Følgende oplysninger indhentet i medfør af lovens bestemmelser skal opbevares i fem år fra klientforholdets ophør:

1. Oplysninger indhentet i forbindelse med opfyldelse af kravene om kunde- kendskabsprocedurer i lovens kapitel 3, herunder identitets- og kontroloplysninger samt kopi af foreviste legitimationsdokumenter.
2. Dokumentation for og registreringer af transaktioner, der gennemføres.
3. Dokumenter og registreringer vedrørende undersøgelser gennemført i henhold til § 25, stk. 1 og 3.

Personoplysninger skal slettes, når opbevaringsperioden udløber. Advokatfirmaet skal have en fast procedure for, hvordan oplysningerne slettes ved opbevaringsperiodens udløb, ligesom virksomheden skal have sletteproceduren beskrevet i sin forretningsgang. Det kan være nemmere at håndtere denne forpligtelse, hvis de nævnte oplysninger opbevares fra de enkelte sager i separate mapper eller elektronisk.

Løbende klientforhold – samme klient men flere sager:

I længerevarende klientforhold, hvor der i elektroniske sagsbehandlingssystemer benyttes stamkort på klienten, og id-dokumentation genbruges herfra, skal slettefristen på id-dokumentationen regnes fra afslutningen af hver enkelt sag omfattet af hvidvaskloven, som advokaten har håndteret for klienten. Det er uden betydning for beregningen af slettefristen, at advokaten senere har bistået med sager, der ikke er omfattet af hvidvaskloven.

Hvis der indhentes oplysninger i en ejendomshandel, skal opbevaringspligten regnes fra afslutningen af denne sag, hvilket typisk vil være fra udstedelsen af slutfakturaen.

Såfremt advokaten efter at have afsluttet ejendomshandlen opretholder klientforholdet ved at behandle endnu en sag for klienten, som ligeledes er omfattet af hvidvaskloven, så skal oplysningerne om klienten fortsat opbevares fem år fra afslutningen af den seneste sag, jf. dog nedenfor. Det forhold, at advokaten efter at have afsluttet ejendomshandlen vælger at opretholde klientforholdet ved at behandle en ny sag for klienten, som ikke er omfattet af hvidvaskloven, ændrer ikke ved, at fem-årsfristen regnes fra afslutningen af ejendomshandlen.

Hvis klienten er en juridisk person med skiftende reelle ejere:

Efter hvidvaskloven regnes slettefristen fra forretningsforbindelsens ophør eller fra den enkelte transaktions gennemførelse. Hvis klienten er en juridisk person, som skifter reelle ejere under advokatens behandling af sagen, vil slettefristen skulle beregnes ens for alle personer, som har været reelle ejere under advokatens behandling af sagen. Slettefristen regnes således for alle, der har været underlagt kundekendskabsprocedure i forbindelse med sagen, med udgangspunkt fra sagens afslutning, uanset om deres status som reel ejer ophørte inden dette tidspunkt.

Hvis der eksisterer et løbende klientforhold med en juridisk enhed, hvorunder der løbende oprettes og afsluttes forskellige sager omfattet af hvidvaskloven, vil slettefristen skulle regnes fra hver enkelt sag.

5. Andre krav i henhold til hvidvaskloven

5.1. Særlige krav til koncerner

Hvidvasklovens § 9
Finanstilsynets vejledning del 2, s. 41

Lovens § 9 kræver, at koncerner skal have tilstrækkelige skriftlige politikker for databaseskyttelse samt skriftlige politikker og forretningsgange for udveksling af oplysninger, der inden for koncernen udveksles med det formål at bekæmpe hvidvask og terrorfinansiering.

Mens § 8 vedrører politikker og forretningsgange i den enkelte virksomhed, regulerer § 9 således forholdet mellem flere selskaber i en koncern. For kravene til politikker og forretningsgange henvises til § 8, stk. 1.

Hvis kun et eller nogle af koncernens selskaber er omfattet af loven, kan kravet i § 9 ikke gælde koncernen som sådan. Det kan ikke pålægges selskaber, der ikke er omfattet af loven, at opfylde lovens krav. Desuden kan et selskab, der er omfattet af loven, ikke udveksle hvidvaskoplysninger med selskaber, der ikke er omfattet af loven. Kravene i § 9 om udveksling af oplysninger inden for koncernen er derfor ikke relevante.

Advokatselskaber er således kun omfattet af bestemmelsen, hvis alle selskaberne i koncernen er omfattet. I den klassiske konstruktion, hvor et advokatholdingselskabs eneste formål er at eje aktier/anpartar i et andet advokatselskab, driver holdingselskabet ikke virksomhed som nævnt i § 1, stk. 1, nr. 13, og holdingselskabet er derfor ikke omfattet af loven. Dette betyder, at koncernen heller ikke som sådan er omfattet af § 9.

5.2. Udveksling af oplysninger i koncern

Når der indgår flere advokatselskaber i en koncern, kræver lovens § 32, at de enkelte advokatselskaber udveksler oplysninger med hinanden om, når midler mistænkes for at hidrøre fra kriminalitet eller terrorfinansiering og om underretninger, foretaget i medfør af § 26, stk. 1 eller stk. 2. Pligten er begrænset til "midler" og omfatter derfor ikke tilfælde, hvor der er foretaget underretning af andre grunde i medfør af § 26.

Der må ikke udveksles oplysninger ud over, hvad der er nødvendigt for at opfylde kravet. Oplysningerne må også kun gives til relevante modtagere, altså kun til de andre advokatselskaber i koncernen, som oplysningerne må formodes at have betydning for. Hvis de øvrige selskaber i koncernen ikke kan forventes at komme i kontakt med den pågældende klient, vil der ikke være underretningspligt.

Kravet om udveksling af oplysninger er en undtagelse fra tavshedspligten som lovmæssig pligt til at give oplysninger, jf. straffelovens § 152 e, nr. 1, jf. retsplejelovens § 129. Det betyder, at udveksling af oplysninger ud over det krævede kan udgøre en tilsidesættelse af tavshedspligten.

Modtageren af oplysningerne skal selv vurdere, om oplysningerne giver anledning til skærpede kundekendskabsprocedurer over for klienten.

5.3. Information til klienten om regler for behandling af personoplysninger

Hvidvasklovens § 16

Advokaten skal give klienter, der er fysiske personer, oplysninger om, hvilke regler der gælder for behandling af personoplysninger (særligt id-oplysninger) indhentet i forbindelse med forebyggelse af hvidvask og finansiering af terrorisme. Oplysningspligten efter § 16 gælder kun i forhold til klienter, som er fysiske personer, og således ikke i forhold til reelle ejere af f.eks. et selskab. I disse situationer kan en underretningspligt eventuelt følge af de databeskyttelsesretlige regler.

Oplysningerne skal gives direkte til klienten, og det er derfor ikke tilstrækkeligt at stille oplysningerne til rådighed for denne, eksempelvis på advokatens hjemmeside. Advokaten kan dog have oplysningerne liggende på hjemmesiden og indsætte et link i en e-mail til klienten med henvisning til den præcise placering på hjemmesiden.

Advokaten skal give klienten oplysninger om, hvad advokaten er forpligtet til at foretage sig efter loven vedrørende de personoplysninger, som advokaten indhenter efter hvidvaskloven. Der skal således i hvert fald gives oplysning om underretningspligten efter § 26 og § 32 og om pligten til at opbevare og slette oplysninger i henhold til § 30. Oplysningerne skal efter bestemmelsen gives "inden oprettelse af kundeforholdet" og skal fremsendes i forbindelse med enten ordrebekræftelsen, den indledende kommunikation med klienten eller fremsendelse af opdrags- og prisoplysninger.

5.4. Behandling af personoplysninger indhentet i henhold til loven

Oplysninger, som er indhentet efter krav herom i hvidvaskloven, må udelukkende benyttes til forebyggelse af hvidvask og terrorfinansiering. Advokatens oplysninger om klientens identitet m.v. kan altså ikke inddrages i andre sammenhænge, medmindre advokaten direkte eller indirekte har fået tilladelse hertil.

5.5. Hvad sker der, hvis indhentede oplysninger viser sig at være utilstrækkelige?

Bliver en advokat opmærksom på, at de oplysninger, der er indhentet som led i gennemførelse af kundekendskabsprocedurer, ikke er tilstrækkelige, skal advokaten træffe "passende foranstaltninger" for at imødegå risikoen for hvidvask og terrorfinansiering.

Ud over overvejelser om udtræden i henhold til § 14, stk. 5, kan det være hensigtsmæssigt at begrænse de øvrige opgaver, advokaten tager for klienten. Advokaten kan eksempelvis sætte en beløbsgrænse for opgaver for klienten eller undlade at påtage sig andre opgaver for samme klient. Ultimativt må advokaten overveje at afvikle forbindelsen til klienten. Hvis advokaten har mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering, skal denne mistanke undersøges nærmere, og kan den ikke afkræftes, skal der foretages underretning i overensstemmelse med lovens § 26.

5.6. Uoverensstemmelser mellem de indhentede oplysninger og Erhvervsstyrelsens register

Hvidvasklovens § 15 a
Finanstilsynets vejledning del 3, s. 76

Bliver en advokat opmærksom på, at de oplysninger, der er indhentet som led i gennemførelse af kundekendskabsprocedurer, ikke stemmer overens med de oplysninger om klientens reelle ejere, der er registreret i Erhvervsstyrelsens it-register, har advokaten pligt i medfør af § 15 a til at indberette uoverensstemmelsen til Erhvervsstyrelsen og fremsende dokumentation herfor hurtigst muligt.

**ADVOKAT
SAMFUNDET**

Advokatrådets reviderede hvidvaskvejledning

Udgiver: Advokatsamfundet
Kronprinsessegade 28
1306 København K
Telefon 33 96 97 98
postkasse@advokatsamfundet.dk
Advokatsamfundet.dk

©Advokatsamfundet
Layout: Bilgrav Design